

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: DÆMPEDE MELODIER (EFTERAAR 1875)

Citation: Drachmann, Holger: "DÆMPEDE MELODIER (EFTERAAR 1875)", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 301. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann01-shoot-workid79481.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

DÆMPEDE MELODIER (EFTERAAR 1875)

302

303

TIL MESTEREN

Jeg nærmed ydmyg mig den stolte Guddom,
Som staar med hævet Lyre, løftet Bue,
Jeg bøjed Knæ, og sank for Gudens Aasyn,
Og skærmed Blikket mod hans Øjes Lue,
Afmægtig følte jeg min egen Ringhed, -
Da smiled han, og Smilet mig bebuder,
At jeg er viet ind til Gudens Stridsmand,
Naar Hærbud udgaar fra de høje Guder.

Din er jeg, din. Naar Stormens Bulder ryster
Den hele Jord, og hvert et Anker slipper,
Naar Øjet mørknes, og naar Kinden blegner,
Da ser jeg Guden, højt, paa Strandens Klipper;
Mod Stenen styrter Strømmen, men den stolte,
Urørt af Jordens Rædsler, ryster Lokken,
Hans Pile flyve, og hans Lyre klinger; -
Jeg løftes højt, højt over Dværgeflokken.

Det er en Lykke, at den Gud, man kaarer,
Kan bruge Buen som han bruger Lyren,
Thi Krig er nu om Stunder Livets Løsen,
Ved Hornet maa man tage Verdens-Tyren;
Det er en Lykke, at den Gud, man hylder,
Med Strengespil kan dulme Slagets Vunder,
Kan glide varsomt over Lyrens Streng,
Saa Vunden lukkes, og den syge blunder.

Jeg ved, at Mildheds Gud med hvide Klæder
I Guldgrund prentes endnu paa Papiret;
Men Tidens Vaabenskjold er jernbeslaget
Og med et draget Herskersværd forsiret.
304 Jeg ser paa Brystet og i Fanen Korset,
Hvis Kraft var Værn mod Drifternes Dæmoner;
Men Kraften brødes, mørke Magter smedde
Af ranet Guld de nye Kejserkroner.

Jeg ved, at Sangen fordum, gæstmildt huset
I Højheds Sale, bænket blev med Hæder;
Men Tidens Sang maa nu paa Gaden løbe,
Den lades ind kun, klædt i Selskabsklæder.
Jeg ser en Lyre paa saa mange Bøger,
Der er en Sanger ved hver Rigmands Taffel;
Men Sangen er som Lyren: bedst den klinger
Til Akkompagnement af Kniv og Gaffel.

Jeg ved det alt, jeg ser det alt saa nøje,

Langt mindre kunde vel en større skræmme,
Men, Kaldet tro, jeg søger i min Mester
Den Hjælp, der lader Tidens Brøst mig glemme;
Til Dig jeg vender mig, Du høje Guddom,
Jeg lytter til din gyldne Lyres Toner,
Dit mandig skønne Legem jeg betragter,
Stolt som Du der paa Marmorklippen troner.

Jeg vover da med svag og ængstlig Finger
At lokke Toner her af Instrumentet;
Jeg griber Strengen, prøver den, og hæver
Min Stemme did, hvorfra den Flugt har hentet;
Jeg snitter mig en Bue, strammer Snoren,
Og skærper Pilems Spids med Plekter-Staalet,
Og medens Tonen end i Lyren klinger
Jeg retter Pilen sindigt imod Maalet. -

Skænk disse Toner noget af det Klangguld,
Du rige Mester, som Du selv har inde!
Lad mine Pile vingede som Falke
Blandt Mængden flyve; lad dem Maalet finde!
Vis Dig kun gavmild mod din ringe Lærling;
Husk paa, til Gavmildhed forpligter Stillingen:
Paa Helikon end gælder Adelslove,
Det er kun Jordens Drot, der vender Skillingen.

305

I MELLEMAKTEN

Med Tæppet faldt Skranken for Stilheden atter;
Men borte var Publikums Snakken og Latter.

Man skotted til Siden, man pudsede sin Næse,
Man søgte sin Nabo i Øjet at læse.

Men Øjet var dugget; saa greb man Programmet,
Og slap det igen, som om Armen var lammet.

Man søgte at vende sin Tanke mod Hjemmet,
Mod Pligten i Morgen; - men alt var saa fremmed.

I Morgen? og Pligten? nej, alt var forandret;
Man havde i sælsomme Verdener vandret.

Var steget til Livets de højeste Tinder,
Hvor Svæven begynder og Kravlen forsvinder.

Og havde sig styrtet i stride Strømme,
Hvor ingen kan vade og faa kun kan svømme;

Man havde paa skummende Vover sig vugget,
Af Lidenskabskilderne havde man drukket.

Den sydende Vædske den løb end i Aaren,
Man følte endnu sig af Voverne baaren;

Man rokkede paa Sædet, man holdt sig for Øjet,
Man støttede paa Knæet sig foroverbøjet.

Den dukkende Stilling en Byrde forkyndte; -
Saa borttoges Byrden. Orkestret begyndte.

Den rytmiske, disciplinære Takt
Den havde en ganske forunderlig Magt;

De ordnede Strofer, de bindende Love
De tøjled igen den balstyrige Vove;

306

Med Lidenskabsrusen var helt det forbi,
Man aanded fuldt ud i en ren Harmoni. - -

Det Mellelmaktsspil har jeg mærket mig nøje,
Den rytmiske Taktstok, den har jeg for Øje.

Naar Blodet det syder, saa Taktstokken frem;
Og Sjælens Rebeller, til Dørs med dem!

HVAD DER HÆNDTES PAA STRØMMEN

Og det var Nat. En Nat hvor Maanen stod
Søvndrukken bag den øde Strandbreds Høje,
Og stirred mod den dunkle Strøm, og lod
I Bølgen sænke sig det trætte Øje.
Det glitred, glimted der hvor Blikket faldt,
Et gyldent Skær gled over Strømmens Dække,
Og hastet ilsomt frem, som om det gjaldt
I rette Tid den fjerne Kyst at række.

Der var et Vand, en Strøm, hvis Vover flød
Imellem tvende Kysters øde Rande;
En Kilde, skjult i Strømmens dybe Skød
Udrisle lod de grumset mørke Vande.
De hvirvled, bobled, pressede sig fort
Med sælsom Syden, uheldsvanger Piben,
Og ret man saa, hvor Strømmens Løb var sort,
Naar ind den lusked under Maanestriben.

Og der var Folk paa Strømmen. I en Flok
Laa samlet Baad ved Baad, en hel Flotille,
Og Baadsmandskabet var saa fast en Stok,
Som nogensinde ejed Mod og Villie.
Saa lød det: Fremad! med Kommandorøst,
Og Aarebladet skar de mørke Vande,
Og frem man stred sig langs den golde Kyst
Med dumpe Genlyd fra de tavse Strande.

307

Sejgt sled hver Mand med lange Aaretag,
Man yded alt, hvad Farten maatte kræve,
Man stred saa vel som nogen Helt i Slag,
Hver Sene dirred i den spændte Næve.
Med Sved paa Panden, Lungens dybe Pust,
Med fremskudt Bryst som Oksen under Tømmen,
Blev hver en Hvirvel, hver en Vove knust, -

Ja, det er strengt at stride op mod Strømmen !

Og alt var stille. Intet Ord blev hørt.
Kun Aarens Plask og Aandedrættets tunge
Og hæse Stønnen blev til Bredden ført,
Hvor Sivet staar og spiller med sin Tunge.
Og Sivet hviskede ondt i Nattens Stund,
Den Stund hvor hver en sagte Stemme høres,
Hvor al den Gift, som strømmer fra en Mund,
Lig skjulte Frøkorn gennem Luften føres.

Og der kom Glimt. Langt borte skød de op
Som Funke fra den travle Smedeesse.
Og der kom Lyd som fra en rustet Trop,
Naar tusind Hænder deres Vaaben hvæsse.
Og der blev lyst i Horisontens Rand;
Og Jubelraab og Kampsignaler løde
Den kække Flok paa Strømmens mørke Vand
Hoverende med Paukeslag i Møde.

Saa brød det frem. En Flaade stærk og stor
Med Blus og Fakler ned ad Strømmen styret ;
Og stolte Mænd stod ved hver Skudes Ror,
Og rundt omkring stod Trælle, som var hyret.
Guld kroner, Hjælme, Bispehuer flød
I Fakkelskærets Virakdunster sammen,
Og Scepter, Krumstav over Mængden bød,
Og Mængden bøjede Naken med et: Amen!

Og ned ad Strømmen gik det let og glat,
Mod Spejlet pressed Strømmens stride Vande,
Frem stævned Bougen i den mørke Nat,
Tilbage veg de golde Kysters Rande.
Og mod den kække Flok paa Strømmen fo'r
Hver blusomkranset, skjolddækt Herskerskude;
308 Flotillen sprængtes, og i Fiaadens Spor
Drev Baadsmanskabets Rester om derude ...

Og Baal og Blus, og Fiaadens Skibe svandt
Med sidste Genskin i de mørke Vover;
Og Sivet taug, og Strømmens Hvirvler randt,
Og Maanen kasted atter Bro derover. -
Men hvor det blinker over Dybets Bund,
Der skimtes mørke Skikkelser med Svømmen
At nærme Bredden sig, for om en Stund
At samles atter til en Fart mod Strømmen.

VAARSANG

Saa fik vi da Hast paa den knugende Tid,
Saa fik vi da Foraars omsider,
Og nu trækker Varmen i Støvfrakke hvid,
Og Skrædderen gør sig den yderste Flid,
Bestormet fra hundrede Sider;
Og Folk ta'er paa Landet, og Skoven er grøn,
Og Marken er frodig, og Himlen er skøn,
Og alle er glade ved Vaaren.

Og det piper og kvidrer og jubler og ler,
Et plaskende Livsvæld for Øjet Du ser,
Og Du hører de dansende Vover,
Og hvis ret Du af Hjerte som Kulsvier tror,
Kan Du lyttende høre, hvor Græsset gror,
Og falde i Staver derover;
Du kan lære Al-Skabningens skønneste Lov,
Docer't i en løftende Tale,
Naar mod Aften Du gaar i den hvælvede Skov
Blandt de kvidrende Nattergale. -

Jeg gik mig derud, og jeg kasted mig ned,
Jeg lytted andægtig og længe;
Mit Hjerte var aabent, og Ordene gled
Som Stormhvirvler ind, og det rev og det sled
I de inderste, lønlige Streng;e;
309 Hvor skræmt og forkludret som Fuglen i Bur,
Hvor ufri jeg var mod den frie Natur,
Det lærte jeg ude i Skoven.

Det brused omkring mig fra Blad og fra Gren;
Fra Træets Katheder docered nu en
Nu en anden den løftende Lære,
Og det hørtes som Toner, som liflig Musik,
Som Salomons Højsang, som Davids Lyrik,
Som en Hymne til Vaargudens Ære;
Det fyldte min Sjæl med saa mægtigt Begær,
Med Luer i Syn og i Sinde,
Jeg slog paa Kathedret: her, raabte jeg, her
Er Sandheden ene at finde!

Ak Sandheden? - Vejen til den skal nok slaa
Saa mange og sælsomme Bugter. -
Men, altid forsagt ved Begyndelsen staa
Og altid for Skrupler kun Halvvejen naa:
Kun lidet for Livet det frugter. -
Nej, Livet skal leves, og Vaaren er skøn,
Og Marken er frodig og Skoven er grøn:
Saa lad os da leve med Vaaren!

I BRESCHEN

Kanonilden standsed; og Krudtrøgen trak
Fra Lavetterne bort, og bag Skanserne bølged
Et uhyre Tusindbens Legeme frem;
Og det blinked i Solen fra Leddyrets Krop, -
Det var Infanteriet, Trop for Trop,
Og forrest der red Generalen.
Og han vinked, og Hornene skingrede skarpt
Og Trommerne buldred; Kolonnerne standsed;
Han løfted den skyggende Haand over Brynet,
Og saa gennem Krudtrøgens flygtende Sky
Over imod den belejrede By. -

Der laa den med stejle og trodsige Mure,
Og Solen beskinded de rød-gule Sider,
310 Og Murene syntes hvert Angreb at trodse,

Og Bannerne flagred saa lystigt i Vinden; -
Han prøved med Blikket fra Foden til Tinden
De truende, rødgule Murstensfjelde:
Hvad kan vel den Summen i Byen fortælle?
Hvad stimier man sammen deroppe paa Muren ?
Hvortil denne Hejsen og Graven og Hakken ?
Ej se! de har Kurve og Bjælker paa Nakken;
Det gaar jo saa flinkt som i Bikubens Hus; -
Et Stykke af Muren er skudt i Grus!

Han pegede did, og hans Stemme den lød;
"Soldater! før Aften skal Fæstningen falde;
"Men et maa gaa forud: De enkeltes Død
"Maa til, for at Sejren kan række os alle;
"Soldater! I ser, der er Bresche i Muren !
"Nu gælder det; hvem vil gaa frivilligt Turen?" -

En dødsstille, aandedrætsrøvet Minut; -
Og hist og her i de tætte Geledder
En Aabning, som lukkedes langsomt igen.
De traadte alvorligt for Fronten hen,
Geværet i Haanden, og danned en Række;
Det rasled, de plantede op Bajonetten,
Det knækked, de prøvede Hanen og Hætten;
En dunhaget Yngling paa Fløjen sig stilled,
Langs Kaarden de blinkende Solstraaler spilled,"
Og "Marsch" ! Uden Trommer og uden Musik
Med sammenbidt Læbe mod Breschen de gik.

Og Dagen den led; og det synkende Skær
Af Solen faldt blodrødt paa Murenes Tinder;
I Skyggen dernede, hvor Gabet var skudt,
Hen over Fasciner og sprængte Kanoner,
Igennem Forhugninger og Bastioner,
Hvor Lig laa i Dynger med gabende Vunder,
Med krummede Kroppe, med Greb end i Døden
Om Værget, som ingen ustraffet kom nær -
Drog ind gennem Breschen den sejrende Hær.
Og Trommerne buldred og Hornene skingred;
Da blottede han, Generalen, den haarde
311 Sit Hoved, og sænked fra Hesten sin Kaaarde,
Og Hornene klang over Murene hen, -
Han hilste de faldne i Breschen igen.

SNEDKERSVENDENS VISER

I Til en Ven.

Livet kan være forbandet nok,
Værre det bli'er ved at klage;
Fremad min Bro'r! over Sten og Stok,
Og se dig aldrig tilbage.

Syng kuns en Sang med en rask Melodi,
Du fik jo Lunger og Stemme;
Verden derude har Plads for ti,
Det maa aldrig en Haandværkssvend glemme.

Randsien paa Ryggen, og Hatten paa Snurr;
Puds dine Øjnes Brilller!
Selv om Du løber i Livet surr,
Slaa dine modigste Triller.
Pigerne elsker et muntert Gesicht:
Pokker skal derfor græde;
Sang er en Haandværkssvends første Pligt
Ihvor han nu end er tilstede.

Værterne ere som Verden er:
Helst de bespiser de glade;
Sæt dig da aldrig i Krogen tvær,
Lang til de fyldte Fade.
Har du ej Mønten, ja da er det skidt,
Dog, Du skal bare fortære:
Værten gi'er altid den glade Kredit,
Og glad skal en Haandværkssvend være.

Slaa dig igennem, det bedste Du kan,
Du fik jo Næver paa Skaftet;
Modet har altid hjulpet sin Mand
Saa længe som han har haft'et.
Øksen i Vejret og Høvlen parat!
312 Vis, Du kan klare Butikken;
Arbejdet, det er en tro Kammerat,
La'r en Haandværkssvend aldrig i Stikken.

II Til en Veninde.

Kære Kristine, jeg skriver dig til
For at sende dig Ringen tilbage;
Skænd nu kuns paa mig saa meget du vil,
Dine Skænd skal taalmodigt jeg tage;
Vidste jeg ej, at det var til vort Vel,
Tro mig, jeg slog mig da heller ihjel,
Heller, ja heller jeg døde
End at volde Fortræd dig, du Søde.

Kære Kristine, jeg vaagned i Nat,
Og jeg tror saagu' næsten jeg tuded;
Drømmene havde saa haardt i mig fat
Og saa sælsomme Ting de bebuded;
Langt ind i Fremtiden kunde jeg se;
Du var min Kone, og snart var vi tre,
Og førend lang Tid var gaaet
Var vi op over Sekstallet naaet.

Kære Kristine, Du kan vel forstaa,
At de Rollinger skulde ha' Føde;
Dage og Nætter saa klemte jeg paa,
Ja jeg slæbte mig næsten til Døde;
Lønningen var ringe og Arbejdet svært,
Talte Du til mig, saa svared jeg tvært;
Tænk Dig, Kristine, vi skændtes!

Har Du troet, at sligt kunde hændes?

Kære Kristine, min Ryg den blev krum,
Og Humøret var længst gaaet fløjten;
Værksted og Bolig i selvsamme Rum,
Og saa Flytning - bestandig i Højden;
Sluttelig standsed vi da paa en Kvist,
Dér var vi nær ved Guds Himmel - javist -;
Men vi var nærmere Grænsen
Af Laanetøj til "Assistenten".

313

Kære Kristine, se her er din Ring;
Man skal agte paa Vink, selv i Drømme.
Om der er Sandhed i disse her' Ting,
Som jeg skrev, det maa selv Du bedømme;
Tænk Dig kuns om: Du er rund nu og frisk,
Glad over Livet og let som en Fisk,
Du er en Knop, paa min Ære!
Men hvor længe ? - betænk det, Du Kære.

Kære Kristine, lad heller os straks
Sige Stop, medens Legen er lystig;
Der er vel Folk af den barkedede Slags,
Som kan slide og dog være trøstig ;
Der er vel Folk af den taalsomme Art, -
Men, jeg maa leve og leve med Fart,
Synge, saa Værkstedet runger,
Og ej sulte med Mutter og Unger.

Kære Kristine, jeg bliver dig tro,
Til en Gang jeg begiver mig mødig
Ind i den evige Fyraftens Ro,
Som en Haandværker nok kan ha' nødig.
Lad os kun skilles og gaa hver sin Vej,
Hjertet, det bliver dog immer hos dig,
Derpaa kan Du være sikker,
Saa sandt som din Ven han er Snedker.

III Om Skæbnen.

Fra ganske lille har man mig fortalt
Om denne Skæbne; - jeg fik aldrig set den,
Men da den stadig Skylden fik for alt,
Og navnlig Skylden hver Gang det gik galt,
Saa sa'e jeg: Op, mintro, Du maa ha' ledt den!

Jeg voksed ud, og kom fra Hjemmet bort;
Jeg søgte Skæbnen rundt i alle Länder
Jeg fik mig Arbejd, dagvis, paa Akkord,
Og stundom gik det glat og stundom haardt:
Men Skæbnen slap mig stadigvæk af Hænder.

314

De talte alle om den; men saa tidt
Jeg spurgte nærmere, saa lo de a' mig.
Naa, tænkte jeg: Du kommer lige vidt
Med denne Søgen efter Skæbnen; skidt!

Det gi'r sig vel omsider! Og det ga' sig.

Jeg kom til Skelsaar; jeg blev zünftig Svend;
Det var forbi med Sulten og med Tampen;
Jeg tjente Syle, jeg fik Ven paa Ven,
Saa kom min Navnedag: vi fejred den
Paa Kroen med en lille en paa Lampen.

Vi skiltes; og jeg gik alene hjem,
Jeg havde kun til Selskab Perialen;
Paa Vejen var en Bro, og den var slem;
Da ej jeg kunde finde ligefrem,
Saa gik jeg, bums! til Siden, i Kanalen.

Jeg laa i Vandet, plasked om en Tid,
Og misted baade Ur og Pung og Hue;
Saa kom der endelig Konstabler hid,
De fik mig trukket op med meget Slid,
Og jeg blev indlagt paa en Sygestue.

Der grundet jeg nu - Tiden blev mig sejt -
Paa dette her' med Skæbnen og med Vandet:
"Foruden Perial: den lige Vej,
"Og Du var falden i Kanalen ej!" -
"Ja, u raabte jeg; "det kan ej være andet!"

"Du selv er Skæbnen! saadan er det fat!
"Nu har jeg det; til Gavns jeg Sagen kender!
"Kom nu kuns Godtfolk og fortæl mig, at
"Der ingen Skæbne er! Fra denne Nat
"Har jeg jo faaet Troen selv i Hænder!" -

Og da jeg Lov fra Sygestuen fik
Og kom i Arbejd atter, saa jeg immer,
At det med Skæbnen passed paa en Prik,
Saa ofte det forkert i Valsen gik
Med dumme Streger og med Fruentimmer.

315

Min Skæbne var jeg selv; det saa jeg klart.
Hver Gang jeg svigted, vendte den mig Ryggen,
Men var jeg driftig, drejed den sig snart
Og al Ting gik galant og i en Fart,
Og der var hverken Klemsel eller Trykken.

Og jeg og Skæbnen gik i Kompagni.
Hver Aften saa vi efter i Status'en,
Og hver Gang der var kommen Huller i
Balancen, sa'e jeg: Maa jeg være fri !
Og gav saa Skæbnen en i Sinkadusen.

FRA VERDENS-KUNSTUDSTILLINGEN

Jeg ser endnu de billedfyldte Sale,
Hvor Kunsten væved med begejstret Sind
Det ideelle eller det reale
Som Stikninger i Gobeliner ind.

Jeg ser dem, disse brogede Tapeter,
En Billedverden, straalende og glad,
Et Stævne mellem store, smaa Profeter,
Et Blomsterflor, som plukkes Blad for Blad.

Det var i Wien, ved Verdenskunstens Stævne;
Og hver, som kendte Snillets Skabersprog,
Og kunde Sprogets Trylleformel nævne,
Bød frem sin Skabning fra den mindste Krog.
Vidt strakte sig de store Markedssale;
Det var da derom Markedsstriden gjaldt,
At faa det store Publikum i Tale,
Og vinde frem, hvor Mængdens Øje faldt.

Man saa da hine pralende Kolosser,
Hvis Formaal er at slaa den sløve Sans,
Hvis Lærred favnevis er spændt paa Sprosser,
Der sluttes ind af Rammens gyldne Glans.
Guder, Gudinder, parvis karesserende,
Død, Dom og Djævla, styrtende Rebeller,
Cæsar triumphans, Fanger defilerende, -
En Kunst, hvis Pryd Piloti, Cabanel er.

316

Man saa Germaniens blonde Kunstner male
Hver Sejer, som har stækket Galliens Ørn;
Til Lyd slaar Trommen i de tyske Sale,
Paa faldne Fjender tramper Tysklands Bjørn.
Men Sejren er Kanonens, - Kunstens Sejre
Har ikke fulgt Sedan og Gravelotte.
Her kan La France endnu Triumfer fejre,
Og Vaabnet er - den franske Farvepotte.

Dybt dypper Gailiens Søn i Farvevædsken,
Fint finder Lys og Skygge Formens Vej;
Her er en Kunstens Tørst, som søger Læsken,
Et Kødets Krav, som kender Skranker ej.
Den Haand, der slap Standarten midt i Striden,
Haandterer Penslen trofast, uforsagt;
Og mens Standarten er lagt hen for Tiden,
Gør Kunstens Sønner Frankrigs Grænsevagt.

Her, under Verdenskunstens store Møde, -
I en Koncert af Farvetonens Kraft
Og Formens Harmonier, haarde, bløde -
Slaar Frankrig Takten med sit Penselskaft.
I Verdenskunstens samlede Orkester
Der spiller Frankrig første Violin,
Og dér er Frankrig Dirigent og Mester,
En Dirigent saa smidig og saa fin.

Og dog, - mens her Europas Stemmer hylde
I Kor, begejstret, Frankrigs Mesterskab,
Saa er der noget tomt i denne Fylde,
Og disse Sejre minde tidt om Tab.
Der er et eget Træk om Mestrens Læber,
Et ubeskriveligt, et anstrengt Træk,
En Rynke, som han kun forgæves stræber
At jage med et Latterudbrud væk.

Der er, naar man fra Haandens Kunst vil vende
Sit Blik mod Hjertets Kunst og Poesi
For at faa Smilets indre Væld at kende,
I disse Tavler: Tidens Anæmi.
Der er en Blodløshed trods Blodets Strømme,
Som flyder under Morderstaal og Skud;

317 Der er ej Blod bag disse altfor ømme
Og altfor nøgne Kvinders sarte Hud.

Der er et ængstligt Suk, som selve Angsten
For ej at "blive set" gør dobbelt stærk;
Man skrider rustet som en Lærd til Fangsten,
Naar ind man samler Studier til sit Værk.
Man maaler, vejer, vrager og kopierer,
Man spidser Penslen eller gør den bred;
Naturen under Loup' man dissekerer,
Og samler Værket sammen Led for Led.

Se, hvilken Flid i disse Billedværker,
Se, hvilket anstrengt Studiums Resultat!
Men ak, det fødte bærer visse Mærker,
Som klager over Fødsels Apparát.
Den franske Kunst er Kunst fra et Katheder.
Dens Lys er tændt; det skinner over Landene. -
Men Guddomsgnisten, den er kun Salpeter,
Og Aanden svæver ikke over Vandene.

Hver Gang Geniet voldsomt fremad bryder
Paa kraftig Vinge som den unge Ørn,
Man samler sig, og Marken trindt genlyder
Af Raabene "Til Vaaben!" "Va'r Jer, Børn!"
Talentet, blot og bart, bli'r Fugleskræmsel.
Med *det* man tror at genne Fjenden væk.
Men mens Talentet smulrer hen i Glemsel,
Mod Solen stræber Ørnens Vingestræk. -

Engene Delacroix, Du stolte Kæmpe,
Klassicitetens Kraftantagonist!
Din Læretid løb ikke hen med Lempe,
Og ristet blev Du paa Kritikens Rist.
Eugène Delacroix, Du store Mester,
Du Farvens panserklædte Oprørsaaand!
Din Kunst blev til et Sværd mod *Formens* Præster,
Som vilde binde dig med "Skolens" Baand.

De kaldte dig helt haanligt "Koloristen".
Undskyldende de løfted Skuldrens Blad.
Du stod som Guden hævet over Tvisten,
Og saa dem skille sig i Lejre ad.
318 Hvor er nu hine Fjender eller Venner ? -
Ærbødigt har de sænket deres Faner.
Du staar alene. Kunsten Hilsen sender
Til dig, dens Drot; *Du franske Venetianer*.

Her hersker Du, ved Verdenskunstens Stævne.
Din Genius slaar med Lynildsværgets Magt
Til Jorden hvert et Navn, som man vil nævne,
Og som har her til Kamp sin Fane bragt.
De vige Pladsen dig. Din Stemme lyder;
Hør, hvilken Klang den har i disse Sale. -
Med ydmyg Læbe jeg din Tale tyder,
Skønt Tolkens Sprog er fattigt mod din Tale:

"Det er mod Aften. Ved de øde Strande
Naturen hælder sig mod Søvnens Bryst.
Det er mod Vest, i hine fjerne Lande,
Hvor Oceanet væder Steppens Kyst.
En Indianer og hans unge Kvinde
Har lejret sig paa Sandets nøgne Leje;
Nys taug de store Skyers vilde Vinde,
Og Bølgen slumrer bag de vaade Veje.

Der er en Dødens Alvor i Naturen,

En trøstløs Skygge over Ørknen spredt.
Som Skæbnen kold sig rejser Klippemuren; -
Og her har Ørknens Børn et Leje redt!
Her sprudler Livets evigunge Kilde,
Hvor knap et Græsstraa finder Ly og Varme;
Et herligt Haab, trods Nattens Skygger vilde,
Frembæres trygt af ømme Moderarme!

Bleg er den brændte Steppes brune Datter.
Af Smerte bæver end den bange Mund;
Det vaade Øje spørgende knap fatter
Miraklet, som er sket i denne Stund.
Dér ligger Glutten, nøgen, rød og buttet,
Mod Moderbrystet rækker den og skriger;
Og Faderen, forvirret, stolt, betuttet,
Med Undren stirrer paa den lille "Kriger".

Der er et Øde uden om de trende; -
Der er en Rigdom paa den snevre Plet.
319 Snart vil den stolte Fader Baalet tænde,
Og Røgen hvirvles da mod Himlen let,
Og melder til de fjerne Jagtrevierer,
Hvor Slægtens Ahner fælde Bjørn og Okser,
At Krigerætten endnu frodigt spirer,
Og Ørknens Kongestamme herligt vokser." -

Der er en Livskraft her i dette Billed,
Et Væld af Hjertets dybe Poesi.
Det er, som følte Du dig ene stillet
I Ørknen mod Naturens Tyranni.
Du føler Trykket, og - Du er befriet:
Det store Hjerte gemmer i sit Eje
Den Magt, som hersker over Despotiet,
Og baner Foden Sti og Haabet Veje ...

Han, denne Farvens vældige Betvinger,
Gaar aldrig paa Akkord i Kunstens Kamp;
Han Tidens Moloch aldrig Offer bringer
I nøgne Kvinder, Slagterblodets Damp.
Det er med Livets Alvorskamp for Øje,
Med Kunstens Herosalder for sin Hu
Han fører os ad Stier himmelhøje
Mod Bjergets Top fra Sumpens kvalme Gru.

Dér ruller han saa op det rige Tæppe,
Hvori hans Syner vævet for dig staar.
Dit Øje undres, Tanken fatter næppe,
Hvor højt hans Vinge over Dalen slaar.
Dér skuer Du den blege Helt med Bløden
Udaandende sin blide Guddomssjæl;
Blodsdraaben, purpurvarm fra Martyrdøden,
Med evigt Mærke stempler Korsets Fjæl.

Du føler Angsten her blandt denne Mængde
I Fiskerbaaden fra Genezareth.
Se, Søen imod hele Skudens Længde
Fremstyrter sydende med Skum og Skvæt.
Hvor er han? Hvor er Mestren? Kan han sove,
Mens Døden gaber op fra Dybets Bund? -
Vær rolig. Snart han tæmmer Havets Vove.
Der er et Herskersmil om denne Mund.

Du ser Medea, rasende i Hulen,
Beredt at røve Børneflokkens Liv;
Du ser Araberen i Løvekulen,

En Kamp paa Liv og Død, med Klo mod Kniv.
Beständig er det Lidelsernes Dybde,
Udmaalt med ømt, men mandigt Kunstnerblik,
Som vækker Angsten her i Hulens Krypte
Ved den Vision, som Sjælens Øje fik.

Beständig slaar en Luftning os i Møde
Fra disse Tavler som fra Livet selv.
Ved disse Syner vore Kinder gløde,
Og Blødet bruser gennem Aarens Elv.
Det er os selv, vor Lykke, vore Kvaler,
Vort Kød og Blod, og ingen købt Model,
Som gennem disse stumme Læber taler,
Og tolkes af den mægtige "Rebel".

Beständig er det Aandens Blink, som bryder
Sit Lyn igennem denne Farveglød.
Beständig flammer Farven op og byder
Med mægtig Herskerstemme: "Linjens" Død! -
Det er en Troldmand, som af Morgenskæret,
Af Nattens Halvlys, Solnedgangens Pragt
Har vævet sig en Kappe. Frit for Vejret
Henvifter Væverens Vidunderdragt.

IMPROVISATION OM BORD

Snart er de lyse Nætters Tid forbi,
Og Mørket stiger bag de dybe Vande,
Og Bølgen spiller op den Melodi,
Som nu kun nynnes svagt ved Sundets Strande.

Snart strækker Fuglen Vingen over Hav
Og sætter Kursen efter fjerne Zoner,
Snart vil Naturen sørge paa sin Grav:
Da maa vi synge vel i andre Toner.

321

Men endnu spreder Sommernattens Skær
Ud over Sø og Land de lyse Vinger,
Og endnu tegner højt bag Skovens Træer
Daggryets Gud sit Navn med gylden Finger.

Og endnu driver Nattens Bris vor Baad,
En stille Vandringsmand ad stille Veje,
Og endnu har til Sang og Klang vi Raad,
Vi, som har Morgenskærets Guld i Eje. -

Daggryets Gud vi ofrer Vinens Glød,
Til dig en Hymne efter Vinen følger,
Og slaar vor Time, giv os da en Død
Som Shelleys i Toscanerhavets Bølger!

Død den 30te Marts 1873.

Betrukket med sort
Var Salen, som huser de hvide Guder.
Træt, paa de simple Fyrretræspuder,
Ydmyg, hvor Phoebus Apollo troner,
Hvilede Mestren. - Saa bar de ham bort
Under Sørgemusikens Toner.

Et blændende Dagslys. En nysgerrig Mængde.
Man gik gennem Staden i hele dens Længde,
Alle maatte vige.
Saa jordede man Mestren, mens Foraarets rige,
Skabende Haand lod derude i Haven
Spirer og Knopper flokkes om Graven,
Og Solen vil forme, og Solen vil male,
Et Mylder vil blive vækket af Dvale,
Billeders Mængde i farverig Gløden
Vil omringe Graven. - Saa glemme vi Døden,
Og tænke os Mestren hvilende rolig,
En Kunstner end i sin Kunstnerbolig ...

Han var blandt de faa, som paa Vuggen fik
Et Smil af det luende Gudeblik,
Et Indvielsens Kys paa sin Pande.
322 Da Alderen dryssede paa Issen sin Sne
Og matte blev Øjnenes Brande,
Man kunde dog stedse Indvielsen se
Over Brynenes buede Rande.

Han næred den Lunets liflige Ild,
Der brænder velgørende, dæmpet og mild,
Og aldrig sin Arne fortærer,
Naar Læben blev spydig, naar Penslen blev kaad,
Saa var dog Skønhed hans Lærer,
Og Gratierne tog han altid paa Raad
Selv i de "menige" Sfærer.

Han drog ej fra Skyerne Lynet ned,
Om Dommedag gav han os ingen Besked,
Om Sjælens Angst og Pine;
Han indbød med milde og venlige Ord
Og med Højhed i Lader og Mine
Enhver til "den store Nadveres" Bord,
Til sit Hjem, hos sig og hos sine.

Han var jo en Rigmænd, han var jo Drot,
Han sad til Bords i et luftigt Slot
Med Tjenere smaa og store.
Bordene bugnede af gavmild Skænk,
Gæsterne kunde han more,
Strængespil lød fra Orkestrets Bænk,
Toner saa glade, sonore.

Og Forskel i Rang den kendte han ej,
Hans Gæster var taget fra alfar Vej,
Fra Bjerget saavel som fra Dalen;
Tiggere, Skælmer, Piger og Børn
Bænkedes om Pokalen.
Det var Livets Roser og Livets Tjørn,
Som var samlet hos Mestren i Salen.

Et aabent Hus. Bestandig paany
Kom Gæster til ham fra Land og By,
En Jeppe og en Hans Frandsen;
I romerske Laser, i holbergsk Snit,
Cervantes' Ridder med Lansen,
I svensk Kostume saa skinnende hvidt,
Og med Tamburinen til Dansen.

323

Og trak han sig saa fra Sværmen bort,
Og vilde nyde en Hvile kort
I Lønkamrets venlige Hygge,
Da stod for hans Øje Historiens Mænd,
Den raadsnare Konges Skygge,
Den saarede Løve med Sværd om Lænd,
Helten paa Linjeskibets Brygge ...

Ja, han var rig. Og han strøede sit Guld
Rundhaandet ud i den danske Muld,
I Kunstens hjemlige Ager.
Men hvor er nu Manden, som træder til
Og Arv efter Mestren tager?
Og hvor er det Fjeld med ulmende Ild,
Som frem over Dalen rager? -

Tiden vil vise, hvad Tiden har lagt
Til Side bag en beskeden Dragt,
Som nu maaske skjuler en Kæmpe.
Den ledige Trone ventende staar,
Men, vi faar fare med Læmpe:
Tiden er vanskelig, Tiden er haard,
Den kan længe en Spire dæmpe.

AD LIBITUM!

Jeg byder Jer ikke det vuggende Spil
Med sindrige Løb hen ad Fløjten,
Med Næse paa Skraa og med Mund spidset til,
Og med Koloraturer i Højden,
Mit Spil er kun simpelt, for simpelt maaske,
Men, kan I det ikke lide,
Nuvel! saa lad vær' at betale Entré, -
Kære Venner, gaa blot til Side.

Jeg viser mig ej i en silkesyet Dragt
Med Harpe og smægtende Blikke;
Trubadurerne har jeg paa Hylden lagt,
Og der faar de Lov til at ligge.
324 Men er I endnu ej af Brystsukker ked,
Og kan I ej Rugbrød lide.
Nuvel! lad os skilles i Mindelighed,
Kære Venner, gaa blot til Side.

Jeg er for undselig, tro kun mit Ord,
Jeg skammer mig ved at beværte
Mit Publikum her ved Lyrikens Bord
Bestandig med: Hjerte og Smerte.

Der er dog vel ogsaa en anden Mad,
Men, kan I den ikke lide,
Nuvel, hver sin Lyst; jeg er lige glad;
Kære Venner, gaa blot til Side.

Jeg gaar nu min Gang, og spiser min Mad
Og fløjter saa smaat paa en Vise,
Og ser hvordan Publikum spreder sig ad
For andre at søge og prise. -
Og er der saa bleven en lille Kreds
Tilbage, paa hvem jeg kan lide,
Saa bukker jeg høfligt og siger tilfreds:
Kære Venner; kom lidt her til Side.

Kom lidt her til Side, og hør paa min Sang,
I en Krog kan vel Tonerne klinge
Saa fuldt og saa fast, af saa ærlig en Trang
Som nogen, man Hyldest vil bringe.
Og Trangen er ærlig, fra Hjertet den gaar,
Og tør I ej derpaa lide,
Nuvel! saa er Sangeren dømt, og saa faar,
Kære Venner, han selv gaa til Side.

SKIBSROTTER

"I Aberdeen laa vi,
Og sejlklar var Skuden;
Fiks saa' hun ud fra
Hælen til Snuden."

"Nydelig pyntet
Til Nordsø-Legen;
Ingen skulde tro, der
Var noget i Vejen."

"Der mumledes rigtignok
Et og andet
Af Folk som saa' hende
Ligge paa Vandet."

325

"Naa! Folk har nu altid
Saa ondt for Tænder,
Naar det gælder en Skude,
Som ingen kender."

"Og Folk er saa kloge,
Og navnlig Skotterne; -
Men selvsamme Nat gik
Fra Borde Rotterne."

"Og tre Dage efter,
Da Tiden den led ad
Aften, saa laa vi med
Masterne nedad."

"At sligt kunde hænde,

Jeg vilde forsværget;
Til Bunds gik vi alle,
Kun jeg blev bjerget."

"De Satans Rotter!
De véd sig at hytte;
De lugter naar Tiden
Er til at flytte."

"Om Flæsket saa hænger dem
Lige for Snuden:
Naar Timen er kommen
Saa gaar de fra Skuden!"

Saaledes fortalte
Den vejrslagne gamle,
Og gav sig saa til i sin
Lomme at famle.

"Se her, kan De se, dette
Billede viser
Hvordanne "Fortuna"
I Søen forliser." -

Jeg saa' paa "Fortuna",
Og tænkte paa Skotter,
Paa Havnen, paa Storm
Og de kloge Rotter.

Ja, Skibsrotten véd nok
Sin Tid at beramme; -
Der er Rotter i Land,
Som har lært sig det samme.

SONET **(Af "I Storm og Stille")**

En Mundfuld Luft! Her snøres Struben til;
Kun Smedebælgen aander, Kullet flammer,
Og lyser op den skumle Esses Kammer,
Og viser frem hvad Mørket dække vil.

Nej bort herfra, og nedad Stranden til;
Og har Du slængt din Bluse, Fil og Hammer,
Saa læg til Bunken Armod, Nød og Jammer,
Og glem det alt for Bølgens friske Spil.

Lyt for en Stund til det, som Havet byder,
Fornem den klare, muntre Baadsmandstrille
Saa vel som Havets alvorsfulde Bas.

En egen Trøst igennem Spillet lyder.
Jeg selv har lyttet tidt i Storm og Stille,
Og Hjertets Trang kom Spillet Trøst tilpas.

FRA KLITTEN

En Hverdagshistorie.

Forord.

Aldrig en Rose, næppe nok en Aster
Spredt bag Sandhøjen sine Blomsterpletter,
Klittag og Vraggods, sønderlagne Master,
Splinter og Spaaner er Blomsterbordets Retter;
Kosten er simpel, som Naturen byder,
Men man faar nøjes, eller gaa sin Vej:
Tager og nyder!
Saadan gjorde jeg.

Lyngen er frygtsom, dukker sig og kryber
Kuldskeer i Ly under Marehalmens Tue,
Siddet forladt, og ensomt sig fordyber
Tungt i et Suk over Solens matte Lue;
Solen er bleg og blegt er ogsaa Sandet,
Dog, der er Farver, naar man blot ser til.
Farver i Vandet,
Pragtfuldt Farvespil.

Sindet bli'er nedtrykt; Mand og Kvinde lyder
Tvungent Naturens haarde Herskerlove;
Sjældent en Funke gennem Mørket bryder,
Ilden i Hjertet synes dybt at sove;
Taager og Sandflugt lægger Slør om Øjet,
Sløvhed og Barskhed holder Sjælen blind:
Foroverbøjet
Famler Mand og Kvind.

Faren er Frelser. - Stormens Stemme kalder.
Sløvhed og Barskhed flyver hen for Vejret,
Kinden faar Roser, og fra Sjælen falder
Sløret, som sløved, Bindet, som har snæret.
Dygtig til Livet føler da enhver sig, -
327 Saa træder Elskovs Guden sagte til:
Saadan som her jeg
Nu fortælle vil.

I.

De Jævndøgnsdage saa rapt kan gaa;
Det hastende Tusmørke skridter
Med Syvmilestøvler og Regnfrakke paa
Ind over de dæmrende Klitter.

Og Skyerne melde, at Striden er nær;
Paa Havstokken Dønningen ruller

I fredelig Takt, men fra Revlernes Skær
Der varsles et voksende Bulder. -

I Klitten deroppe Du øjner et Hus,
I Sandverdnens vildsomme Øde,
Hvor Marehalmstotten med sørgeligt Sus
Dig strittende stikker i Møde.

Der sidder et Par ved den vestre Gavl
Af Klithusets tjærede Længe;
Hun binder paa Hosen saa myndig og travl,
Og *han* lader Hovedet hænge.

Han vrider og vender i Næven sin Hat
Og brummer og beder og tigger,
Og slipper saa Hatten, og griber saa fat
Om en Pakke, som foran ham ligger:

"Og vil Du ej høre mit Hjertes Begær,
Saa vil Du maaske dog bemærke
De Sager, jeg bragte i Pakken her:
Det er Uldtøj, og Lærred til Særke."

"Et Tørklæde er der, med Billeder paa,
Og et Silkebaand, samt meget andet,
Som var ved Auktionen for Penge at faa
Da den engelske Tremaster stranded."

"Saa ligger her ogsaa en Tidalerslap,
Du ser, jeg har Penge paa Lommen;
328 Der var jo den Tid, hvor Gevinsten var knap,
Men til Mønten er atter jeg kommen."

"Han, Rasmus derovre, har lovet mig Part
I Baaden, og saa bli'er der svære
Fortjenester, - ja det skal vise sig snart,
Naar Du bare min Kone vil være."

"Og kan jeg ej tale som Du det vil ha',
Saa lad disse Sager Dig sige:
Tag alt, om Du vil, tag det halve dera',
Men tag bare Søren tillige !" -

Han skotter saa ængstelig til hende op;
Men hun farer fort med at binde
Og vil ikke standse, vil ej sige Stop
Til de flyvende Strikkepinde.

Da griber han i hendes Skørteflig, -
Hun støder med Armen ham fra sig;
Med dirrende Stemme og bleg som et Lig
Hun raaber: "Hvad gaar der dog a' Dig!"

"Du kom vel fra Kroen, saadan Du dig ter,
Men det kan jeg trøstigt Dig sige,
Du vinder ej frem paa en saadan Manér
Naar Du agter at tækkes en Pige."

Behold dine Sager, og Pengene med,
Jeg kærer mig ej om Presenter
Fra en, som er kommen saa akav' paa Gled
Og Fluor i Krostuen fanger."

"Du siger, at stedse jeg laa Dig paa Sind,
At alt Du for mig vilde gøre;
Det Hele Du kan, det er blot gøre Vind,
Og en Vindhas jeg gider ej høre."

"Nej vis Dig en Gang som en Ka'l for din Hat,
Der kan mere end trumfe i Bordet,
Lad Kro være Kro, og ta' ordenlig fat,
Saa ta'er jeg maaske Dig paa Ordet!"

329

Han rejser sig, sparker til Pakken saa vredt
Med alle dens dejlige Sager,
Saa drejer han rundt, - men betænker sig lidt -
Sin Tidalerseddel han tager.

Og driver saa af med sin ludende Krop;
Tungt Fødderne Sandstien træder.
Hun sender et Blik ham fra Klittens Top,
Og - vender sig bort og græder.

II.

I Kroen gaar det lystigt til,
Der stilles mangt et Savn,
Der aabner Værtens "Værsaago"
Hver sorgfuld Svend en Havn;
I Havnen kan Du ligge
Og bedre ud din Læk,
I Kroen kan Du drikke
Din Sorg og Modgang væk.

I Kroen er der lunt og godt;
Der udenfor er Blæst,
En iskold Vind med Regn og Rusk,
En Storm fra Nord-Nordvest;
Mod Lampen trækker Røgen
Fra Gæsternes Tobak,
Man hører Tagrygsfløjen
Knap for den muntre Snak.

I Kroen er der Hvile nok;
Der udenfor er hundsk,
Og Vesterhavet skaber sig
Som var det rent kalkunsk.
I Kroen sidder Søren,
Med Ryg mod Lampens Skær,
I Krogen nærmest Døren,
Og drikker taus og tvær.

De andre - vel en halv Snes Mand -
Har Plads om Bord og Skænk;
En maler op til Tidsfordriv
Med Kridt paa Væggens Bænk;
330 Han trækker sejge Streger,
Med Tungen halvt af Mund,
Og vender sig og peger
Med Grin i Kredsens Rund:

"Her staar nu skrevet Navnet paa
Din Kærest', Du Johan,
Og her er Oles Pigebarn, -
Ja nægt det, om Du kan.
Og her staar," - og han skotter
Lidt skævt til Krogen hen -

"Her staar Peer Nielsens Dotter,
Som Søren har til Ven!" -

"Der lyver Du, Du Hundetamp!"
Saa farer Søren op,
Og slaar i Skænken Dunderslag,
Og vælter Krus og Kop;
"Lad Kridtet roligt ligge,
Slet ud det dumme Fjas,
Og sletter Du det ikke,
Saa slaar jeg dig i Kvas!"

Den anden smøger sindigt af
Sin stramme Vadmelskoft:
"Nej, stikke Piben ind for dig,
Det var dog lovligt grovt" -
De træder frem i Stuen,
Hvor bedst der er at staa,
Og synes maale Buen,
Som Armen nu skal slaa.

Han, Søren er just ingen Visk,
Ej svær, men akselbred;
Man ser ret Muskelvævets Spil,
Som dér han staar bered';
I Nakken krøller Haaret
Som paa en Angler Tyr,
Af Sener spændt er Laaret, -
Det er en dygtig Fyr.

Den anden, - hm! - det var, som om
Det Syn ej smagte godt;
331 Han rømmer sig og siger rask:
"Hør, jeg vil gi' en Pot!
Om ret jeg Søren kender,
Saa ta'er han mod Forlig,
Vi er dog mellem Venner,
Hvorfor skal vi ha' Krig?" -

"Saa Du er bange, din Kujon!
Men bi blot" ... Hvad var det?
Der styrter en ad Døren ind
Med Tresse om Kasket.
"Op alle Mand! For Djævlen,
Er det nu Tid at slaas?
Der staar et Skib paa Revlen,
Gud hjælpe det og os!"

De stimer fra hverandre brat
Som Vildt for Bøssens Skud:
Hvordan? Fortæl! - "Der er ej Tid,
I kender Pligtens Bud!"
Og Døren høres knage,
Og Stuen den er tom, -
Kun Søren bli'r tilbage;
Han ser sig uvist om.

Han mumler: "I et saadant Vejr!
Hvad kan det gøre Gavn?" ...
Da træffer Øjets mørke Blik
Paa Bænken *hendes* Navn.
Det gi'er et Sæt i Kroppen,
Han ta'er et vældigt Skridt
Og styrter efter Troppen
Ud i den vilde Klit.

III.

Havet brøler, Stormen raaber;
Fyldt med Sand og Saltvandsdraaber
Sitrer Luften under Skriget.
Maaneliget
Over Diget
Vises frem i Skyens Kaaber,
Stirrer med de brystne Øjne
Langs med Klittens Rækker nøgne,
Kan ej finde Strandens Strimmel,
Skimter kun en Hvirvel-Vrimme)
Som med Syden
Under Lyden
Af de dumpe Nød-Skud jager
Op i Klittens golde Ager.

332

Strandens Strimmel findes ej.
Forstrandsvolden blev begravet;
Over Værnet baner Havet
Vældig sig sin vilde Vej.
Tunge Bølgemasser bryder,
Sammenflyder,
Overgyder
Sig med Hvirvlens hvide Skvæt;
Ingen Plet,
Intet nok saa lille bitte
Fodefæste kan Du hitte,
Hvor Du kunde kæmpe mod
Brændingbrusets Hvirvel-Flod.

Nej, tilbage; op i Klitten,
Dér hvor Fiskerflokken staar,
Dér hvor hele Byen, skræmt ved
Dødsens-Skibets Skud derude,
Samled sig; og hvor i Midten
Hiv ohøj! dit Øre naar,
Medens Ryg og Skulder klemmt med
Hele Kroppens Kraft er Pude,
Støttepude mod den svære
Redningsbaad, man frem vil bære.

Sandet pisker imod Flokken,
Vinden rusker Hørhaars-Lokken,
Skummet filtrer sig i Skægget,
Havet tordner sit: Tilbage! -
Fremad dog det stedse gaar.
Fremad, Kraften svigter ej;
Kræfterne kan kun tiltage,
Hele Flokken bærer Præget
Af et: Vil! som véd sin Vej.
Der er en, som fører an,
En, som kommanderer Flokken;
Ingen véd vel ret hvordan,
Men man lystrer og man lyder,
Springer efter Rullestokken,
Haler, hiver, skubber, skyder;
Alle Kræfter sig forene
Paa Kommando af den ene,
Og den ene: Søren er. -
Og man stræber og man strider,

Og man krummer Ryg og Laar,
Og man slæber og man slider,
Til omsider
Man ved Grænseskillet staar.

Se den mørke Brænding-Mur!
Sugende lig Skyens Pumpe
Sand og Tang fra Revlens Sumpe
Løfter, taarner, snor den sig
Uheldsvanger højt i Vejret,
Staar et Øjeblik paa Lur,
Slynges saa med Brag og Bulder
Ret som ved en Springkraft fjæret
Under Syden, Kogen, Brusen,
Hvid som Niagaraslusen,
Rygende i Maaneskæret,
Op mod Klitten, hvor den ruller
Hen for Redningsbaadens Køl.

Over Brændingmurens Tinde,
Hver Gang Skumkaskaden haster
Fremad, kan dit Øje følge
Vippebuen af to Master,
Som sig dukker, som sig kaster,
Ført i Dans af Revlens Bølge
Hid og did i rædsom Leg. -
Det er Maalet, som er sat;
Hist er Frelse haardt fornøden,
Didud i en Kamp mod Døden
Gaar det i den vilde Nat!

Hvirvlen alt har Baaden fat.
Drejed den sig? - nej den føres
Under Greb af haarde Hænder
Sikkert frem. Kommando høres:
Alle Mand i Baaden op!
Og præcis paa Toften sat
Griber hver den lange Aare,
Haler ud med sejge, haarde
Tag, og medens Baaden bæver
I hver Fuge, ramt af Slaget,
Bølgeslaget, tvinger Taget,
333 Aaretaget Baaden op
Spaanlet over Bølgens Top ...

Og det mørknes over Havet;
Maanedisen ædes bort,
Sluges af en Kæmpe sort,
Som til Halsen helt begravet
I et Bjerg af Skyens Dyner
Strækker netop Gabet frem.
Rædselsvangre Skyggesyner,
Sprungne ud af Angstens Hjem,
Efter Kæmpekroppen følger,
Truer fra de tunge Bølger,
Dybt sig dølger
I hvert Skumstænk salt og vaadt,
I hvert Vindstød, i hver Piben
Gennem Marehalmens Tot.

Saa forsvinder Sky og Skygger;
Maanestriben
Lysbro over Havet bygger,
Og den Flok, som staar ved Stranden,
Spejder did hvor Baaden svandt,
Ser den tumle sig paa Randen
Af de stejle Søer, sikker,

Ser, hvor Agterstævnen nikker,
Medens højt paa Hæl den ligger,
Ser den styrte frem med Snuden
Kløvende en fjeldhøj Bryder,
Ser, hvor frem og frem den skyder,
Ser den nærme sig til Skuden,
Havaristen, Revlens Bytte,
Hvor endnu paa Ruffets Hytte
Svagt kan skimtes Skibbruds-Folk.

Og saa længe Maanens Stribe
Spænder Bro paa Havets Vej,
Slipper Blikket Baaden ej;
Gennem Skum og Skvæt man stirrer,
Løfter sig paa Taa og følger,
Medens Øjet anstrengt plirrer,
Baaden over Revlens Bølger.
Og med Undren man betragter
Manden hist ved Styret agter,
Hvor han fører støt, koldblodig
Baaden gennem Søen modig;
Og man kan ej ret begribe
Dette Særsyn, uset førend
Denne Stund, med ham - med Søren!

Ja man undrer sig og ser
Til sin Nabo, og man mumler,
Naar man kan for Stormens Bulder;
Og man puffer Næstens Skulder,
Nævner Navne, gaar paa Spor
Efter denne Gaade stor.

Og imedens staar deroppe
Mellem Klittens nøgne Toppe,
Haanden skygt for Øjets Bryn,
Stirrende med anspændt Syn
Gaadens Løser. Brystet tungt
Aander op, og Læben dirrer;
Ufravendt hun staar og stirrer
Ud imod det mørke Punkt.
Som en Støtte, stivt udhugget
I en Sten, hun stirrer ud;
Stormen river med sig Sukket,
Og hun skælver som et Løv;
Blind for Mængdens Blik og døv
For den vilde Storm hun knæler,
Beder vel til Stormens Gud
Om en Haand i Herrens Vejr
Over ham, som hun har kær.

Og Lys og Skygge
Skifter
Ud over Havet. -
Som jagende Hunde,
Der bides i Vanvid,
Komme Skyerne farende;
Og det glammer fra Dybet,

Hæst, brølende.
Ingen Mumlen
Blandt Flokken paa Stranden;
Som stivnet til Stumhed
Af den isnende Tanke
Om Døden i Bølgerne
Sænker enhver det

Sorgtunge Hoved,
Og Kvinderne græde.
Faren er vokset,
Havet er vokset;
Med hujende Tunger
Halses det skadefro Dyb:
Orkan, Orkan! -
Da bølger Flokken
Frem og tilbage,
Og Raabet runger
Lydt gennem Brændingens Larm:
"De kommer !"
Og Mænd og Kvinder
Haand i Haand
I trofast Tag
Danner en Kæde
Langs det graadige Dyb.

Og se, gennem Brændingen
Bryder den brede
Boug af Baaden,
Som bar fra Døden
Derude paa Dybet
De synkende Stakler. -
Den løftes i Vejret,
Højt bliver den baaren;
Stop! skod med Aaren!
Min Gud, den vakler;
Den vrides i Hvirvlerne,
Gribes med graadigt
Greb af Søen
Og slænges til Siden.
Sørne fylde den,
Hvirvlerne skylle den
Hovedkulds, hulter til bulter i Dybet,
Med Kølen som Klageraab hævet mod Himlen.

Nu ud med Kæden,
Mandkøn og Kvindkøn!
Til Kamp for Livet,
For Fæstemænd, Brødre,
Fædre og Frænder,
Og de en Gang fra Døden
Frelste skibbrudne!

Og den levende Kædes
Jernfaste Ringe,
Nittet ubrydelig
Sammen i Kærlighed,
Griber med stærkere
Greb end Søens
Graadige Røverhaand. -
Haanden slipper ej,
Taget glipper ej,
Reven fra Døden
Drages til Stranden
En efter anden
Baadens Besætning.

Frelst er de alle.
Nej, en er tilbage. -
Skærende Klage,
Et Skrig fra en Kvinde;
Hvad har hun i Sinde? -
Et Reb om Livet,
Opkiltret Klædebon,
Haarlokken flagrende,

Styrter hun ud, hvor den
Tapreste kæmper en
Ulige Kamp imod Overmagt.

I Favntag krystet,
Brystet mod Brystet,
De blege Munde
Tæt mod hinanden,
Haarlokken kransende
Heltepanden,
335 Drages de begge
Tilbage paa Stranden.

Da stimier man sammen;
Ja nu faar man kende
Hemmeligheden
Med ham og hende.
I Favntag krystet,
Fast, uopløselig,
Hviler de tvende. -
Er Pagten da Dødens?
Sprang Traaden over,
Saa snart den blev spundet ?
Nej, øvede Blikke
Har Livsfunken fundet;
Man puster til Funken,
Man hviler ikke,
Før Traaden er tvundet,
Før Livsstrømmen rinder,
Før blegnende Kinder
Faar Roser røde,
Før Parret er vundet
Igen fra de døde.

IV.

Og Solen skinner paa Stranden ned,
Den misser med Øjet og drysser
En Regn af Glimmer langs Havets Bred,
Og Bølgen, som skummede før saa vred,
Den knæler galant nu og kysser
Det Vrag, som den slog i Gaar.

Ja Herregud, hvor det sælsomt gaar
I Verden til alle Tider;
Man kives og strides saa hadsk og haard,
Man skærer sin Næste de dybeste Saar,
Vredt stormer man frem; - omsider
Saa bliver det godt igen.

Der vandrer de to nu langs Stranden hen
Saa fredeligt Side om Side.
Nu hedder det: "Kæreste Hjertensven"
Og "Sødeste Pige", og - hille-mæn!
De kyskes. Se, det maa jeg lide;
Det skulde de gjort lidt før!

Og Marehalmstotten, skønt gul og tør,
Ved Synet dog formelig nejer,
Og Rylen fløjter i Mosens Rør
En Vise, men finder kun ringe Gehør

Hos Parret, som hviskende drejer
I Klitterne ind, - og er væk.

336

EFTERSKRIFT.

Og skulde det nogen Tid hænde
- Sligt kan jo dog ske -
At Du selv i den vaklende,
Viljen forkvaklende
Tid skulde finde dig stillet
Vis-à-vis med det vestjyske Billed:
Da tænk paa de tvende,
Og træd som en Mand kun i Skranken for Kravet,
Som bæres imod Dig derude fra Havet! -
Vær blot ikke bange:
Der er altid et Vrag paa en Revle at fange,
Saa vist som der gives den Kvinde,
Der kan faa i Sinde,
Naar Baaden bli'er slynget i Brændingen hen,
At drage Dig frelst ud af Hvirvlen igen!

FISKEREN SYNGER

Min Fa'er han var en Fiskermand
Med Hus i Land,
Med Baad paa Vand,
Med Klæder i sin Kiste;
Han lærte mig, fra jeg var Barn,
At ro en Baad og røgte Garn; -
Til sidst han dog forliste,
Og Fiskene ham spiste.

Jeg arved Garn og Baad og Hus
Og Aalerus'
Og Søndagskrus,
Dertil hans bedste Klæder;
Jeg græd en Stund med Mo'er om Kap, -
Saa tog jeg fat, hvor Fa'er han slap;
Hvad hjælper det man græder?
Det gavner ingen Steder!

Hvad hjælper det ens Kind er vaad,
Hvad gavner Graad,
Naar man har Baad
Og saa en Mo'er derhjemme? -
337 Nej, Baad og Arbejd følges ad,
Og Mo'er derhjemme skal ha' Mad:
Det maa man ikke glemme,
Men Ryg mod Sorgen stemme! -

Og jeg tog fat hvor Fa'er han slap;
Paa Næven rap
Med Flik og Lap
Jeg Baadens Tømmer frisked,
Og jeg fik gode Spanter rejst
Og jeg fik nye Klude hejst;
Og Taaren bort jeg visked,
Og gik saa ud og fisked.

Jeg hugger Aal den Morgen lang
Med Jern paa Stang
Blandt Bundens Tang
Og Græs og anden Grøde;
Saa sejler jeg paa Dybet ud
Med Skum for Bougen, Pres paa Klud: -
Hvor Fa'er gik hen og døde,
Der tager jeg min Føde.

Og har jeg Baaden fuld af Fisk,
Saa hjemad frisk
Til Dug og Disk,
Hvor Mo'er ved Gryden længes!
Det bedste bli'er paa Ilden sat,
For blanke Dalere en Klat
Paa Prangervognen slænges;
Til Tørring Resten hænges.

Men er der Dans i Byens Kro:
Hej hop, min Tro,
I Ankelsko
Og Silkevest jeg springer.
Og Stævne har jeg Pigen sat
Til Dans med mig den hele Nat; -
Og næste Dag jeg bringer
En Ring til hendes Finger.

Saa splejser Præsten snart en Traad
Om Bo og Baad
338 Og Husgeraad
Og mig og om min Stine :
For, Stine hedder hun, min S'æl,
Og I maa tro, hun er reel,
Og ikke en af hine,
Som løber løs i Line.

Og saa, saa er jeg Fiskermand
Med Hus i Land,
Med Baad paa Vand,
Og Kone med tillige.
Hurra, det er en ren Plaser,
Og næste Aar! - jeg si'er ej mer:
En Dreng - maaske en Pige;
Det kan nu ingen sige.

EN STRANDVASKER

Der drev en Person paa Strandbredden op,
Vi saa' ham, han laa med Næbet i Vejret;

Et dødblegt Ansigt, og om hans Krop
En Sejldugskavaj, som var tjæret.

I Havbrynet laa han, paa Skellets Rand;
Jorden og Havet stredes om Fundet;
Hver vilde have den fremmede Mand,
Hvis Timeglas her var udrundet:

Jeg tager Dig, Søn, lød Havets Røst,
I moderlig Favn med lullende Sange,
Jeg giver Dig Vuggens den gyngende Trøst,
Som alt jeg har skænket saa mange!

Jeg reder Dig Seng, var Jordens Svar,
En sikker Seng i min stille Bolig,
Længe nok skvulpet omkring Du har,
Du trænger til Hvilen rolig!

Og Vinden kom susende Stedet forbi,
Og vendte i Farten, og standsed ved Manden,
Og blæste sin gamle Koralmelodi, -
Den kunde nu ingen anden.

339

Og Rylen saa' til med bedrøveligt Blik;
Og Maagen kom svingende inde fra Klitten,
Den vilde og synge, men Stemmen slog Klik,
Og Sangen gik over paa Midten.

Og Revlstryger, Villing og Kuller og Torsk
Og Hajer og Rokker skød op fra Bunden,
Og Flynderen vrikked sig fremad dorsk,
Og Havtasken gabed med Munden.

De vilde nok smage det fremmede Dyr,
Som laa der og vakte dem Appetitten; -
Saa bar vi forsigtigt den stakkels Fyr
Fra Strandbredden højt op i Klitten.

Og grov ham en Grav i det flyvende Sand,
Saa dyb som vor Skovl og vor Hakke formaa'de;
Der laa nu fortøjet den fremmede Mand,
Og vi - havde Øjnene vaade.

Vi tænkte saa smaat - ja jeg nægter det ej -
Paa Livet kan ingen i Længden lide;
Hvornaar man selv skal gaa samme Vej,
Se det kan en Sømand ej vide!

Men hvad; - vil man tænke for meget paa sligt,
Saa kunde man græde hver Time paa Dagen.
Nej, Taaren af Øjet, og ud til sin Pligt:
At glemme sin Død det er Sagen!

I KJØGEBUGT

Vi lader Baaden skrive med sit Ror
Et Navn, som løber ud i sære Bugter,
Vi lader Stævnen hugge jævnt sig frem
Mens Bougens Skumstænk Essingplanken fugter,
Vi lader Modet som en vinget Fugl
Fremskynde Farten forud med sin Vinken,
Vi lader Frygten som en biytung Sky
Tilbage mellem Revl og Krat paa Brinken.

340

Vidunderlige friske Morgenvæld,
Som strømmer ud fra Himlens vide Sluser,
Mens Havets Grænser flygte for vort Syn
Og Bølgens Sange om vort Øre bruser, -
Du er en Daab, som Slægten trænger til,
Før den kan blive Frygten kvit og Sorgen,
Du er en Øjeblikkets Evighed
Med Minder, evige, fra Danmarks Morgen.

Naar Middag kommer med den hede Sol
Og stirrer paa os med sit Hvidgløds-Øje,
Saa sløves Blikket, Hjertet lukkes til,
Vi gisper i den tykke Klædestrøje,
Og slænger os paa Dækket ned i Læ,
Hvor Skyggen fra det hvide Sejldug spiller,
Og gaber, nikker, dysses hen i Søvn
Af Bølgens Smaakluk, Skivgatfløjtens Triller.

Men endnu er det Morgen. Dagens Sol
Bag Kimingbankens Værn sit Øje skjuler,
Vort Syn er ikke skræmt, vort Øre klart
Fornemmer Drøn fra Klintekystens Huler;
Fra Stevns, fra Mandehovedhuggens Klint
Tilbagekastes Drøn som af Kanoner.
Nu, lad os bruge da vort skarpe Syn,
Og lytte efter Kjøgebugtens Toner!

Det bruser, skummer fremad over Sø,
Som var det Fugle, baskende med Vingen,
Som var det Dyr, hvem Dybets Sagn gav Liv,
Havheste, snøftende med Skum for Bringen;
Det skinner kridhvidt mellem Luft og Hav:
Er Klintens Klipper flyttet ud i Vandet? -
Nej, Klinten staar, men let som Fugl og Hest
To stolte Flaader styre ind mod Landet.

De kaade Vindstød kysser Sejlets Barm,
De elsker disse smidigtslanke Skønne,
Som byder frem sig til et Favnetag
Saa hedt som det en Elskers Hu kan lønne;
Den nejer sig til Dans, den skønne Flok, -
Saa falder der et Skud, og Legen ender;
Den Dans, som føres op, er Krigens Dans,
Og Flokken: Orlogsmænd, som viser Tænder!

341

Det buldrer, brager, tordner over Sø,
Og Luftens Vindstød, sitrende og bange,
Tilbageskræmmes fra sin Elskovsfærd
Og flygter ræd for Flammens Striber lange;
Kanonen brøler lydt sit: Varsko dér!
De tunge Kugler flyve let som Boldte
Og bringe Hilsen mellem Mand og Mand,
Uænsende det Budskab, som de voldte.

Og Røgen vælter, spreder, samler sig;
Som Sørgetæpper alvorstungt den hænger,
Hvad eller rives over, deles ud
Som Stridsstandarter, pjaltede, i Flænger;
I gennem Røgen blinker Farver frem:
Hvor Ven og Fjende er, fortæller Flaget,
Fortæller hvordan *Juel* og *Horn* nu slaas,
Fortæller Stridens Gang i Julislaget. -

2.

Sagtelig vugger vor Dæksbaad sig frem,
Rortappen knirker og hylér.
Sej Du dernede bag Dækslugens Lem?
Hører Du Bølgens Daktyler? -
Nej, han har Øre for anden Musik,
Det dunder og dunder derude, -
Saa Du det Lag, som *Victoria* fik?
Der røg *Svenska Leyonets* Klude!

Cesar han slaas for sit Liv som en Helt,
Men "*Churprindsen*" holder ham Stangen;
Ser Du Signalflaget? nu blev der meldt,
At *Cæsar* er slagen og fangen!
Mars bukker under for Løvernes Tand,
"Tre Løver" har Tænder, som svie;
Flygande Wargen maa flygte i Land,
Et Hurra for "*Anna Sofie*" !

Draken er flænget og *Calmar* er brændt, -
Det lyser med flammende Ringe;
Det er *Saturnus*; han selv har sig tændt,
Og snart vil i Stumper han springe. -
342 Tappert de holdt sig, og tappert de slog,
Det maa i Sandhed dem lades;
Dybet dog til sig med Vælde dem drog:
Selv *Jupiter* vandred til Hades!

Røgen den sorte og Røgen den graa
Vælter J Virvar sig sammen,
Dunster og Dampe og Lynene slaa
Parrede ud gennem Flammen.
Mærk Dig i Midten det hedeste Punkt;
Dér vil bekendte Du finde!
"Christianus Qvintus", han trækker saa tungt
Vejret i Varmen derinde.

Luften er Lue og Blæsten er Brand,
Søvandet sydende Bobler;
Bringe mod Bringe og Mand imod Mand,
Kæmpe til Kæmpe sig kobler.
Ingen kan sige, hvem Sejren vil naa,
Skyer paa Skyer sig højne;
Hvem skal vel trække det korteste Straa,
Hvem kaster de højeste Øjne? -

Røgen ta'er Flugten. Hvem flygter med den
Over de skummende Bølger? -
Klar dér ved Skødet! Hvad mener Du, Ven,
Om vi de flygtende følger? -
Flagrende ud for det flygtende Jag

Stritter den blaagule Stribe;
Forrest er Fjenden og Sejren er bag! -
Hurra, saa skal Luven vi knibe!

3.

Vor Baad er rap; hal Skødet an!
Mod Østen Kurs er sat.
Didude flammer op en Brand
Imod den dybe Nat;
Imod den dybe Nat et Skær
Belyser Masteskovens Trær
Og viser Flagets Toner;
Du røde Dug! Saa er vi dér,
Hvor Sejrens Genius troner.

343

Endnu en Kamp, den sidste Kamp;
Og Fjendens Kraft er brudt.
Det sidste Skuds brandrøde Damp
Er Sejrens Festsalut;
En Festsalut, en Sejrssang,
Som tordner ud med myndig Klang
Et lydeligt: Hold inde!
Og sender saa sin Kompliment
Den slagne, tapre Fjende.

Paa Linjeskibets høje Hyt,
Hvor Admiralen staar,
Dér skingrer nu Trompeten lydt
Og rundt Pokalen gaar;
Man tømmer ud med tørstig Mund
Hver Draabe til den blanke Bund,
Og lytter saa til Talen:
Den klinger fyndig, kort og sund
Fra ham, fra Admiralen:

" ... Ja, gæve Mænd! I mindes at
I Gaar ved denne Tid,
I Herrens lyse Sommernat,
Vi stirred søvnløs did;
Vor Hvile Fjenden fra os tog,
Vor tavse Bøn til Herren drog,
Om gunstig Gang i Legen.
Nu: Herrens Haand for Flaaden slog,
Og - Natten er vor egen!" ...

Og Vinden rummer; Skødets Barm
Staar hvælvvet, fuld og rund;
Og efter Kampens vilde Larm
Er fulgt en Tavshedsstund;
En Tavshedsstund; vor Mund er lukt,
Vi følger Aftenbrisens Flugt
Hen over Havets Vover,
Hvor Bølgekoret luller smukt
For Dødens Tang-Alkover.

De sank, - som Solen synker ned
I Havets Moderfavn,
Men Kjøgebugtens aabne Red

Er døbt med deres Navn;
344 De efterlod et Navn, som vidt
Skal spørges og skal nævnes tidt,
Og farve Sømænds Kinder
Med Aftensolens Kolorit,
Med Glans af Stortids Minder.

FREGATTEN FREJA

Med Pres af Sejl for Dronningvind,
Som kørtes den af Heste,
En dansk Fregat ved Downs løb ind:
Den vilde Strædet gæste.

Og Freja var Fregattens Navn;
Det førte hun med Ære.
Og hun var gjort fra Spejl til Stavn
Just som hun skulde være.

Hun pyntet var fra Dæk til Fløj
Med lutter gode Klude,
Og førte med sig i Konvoi
En Flaade agter ude.

Og Chefen kigged ind mod Land
Fra Skansens høje Trappe,
Og Chefen var en Hædersmand,
Og han hed Peter Krabbe.

"Nu blier der Løjer, skal man se,
Nu gør vist Britten Knuder;
Jeg tæller en og to og tre
Opbraste Orlogsskuder."

"Ja, der er hele seks saagar,
Og alle viser Tænder; -
Nu, klar ved Skuddet, Gutter klar;
Og vis, at vi dem kender."

"Vort Flag er Borgen for, at her
Er ingen Kontrabande;
Og den, som gaar vort Flag for nær"
Han faar en blodig Pande." -

Og Skuddet gik, og Røgen fo'r,
Og Kuglen hørtes pibe;
Da blev der pebet "Klar" om Bord
I hvert af Brittens Skibe.

Og Lag mod Lag blev vekslet hvor
Kanoner kunde bære,
Og Freja talte stolte Ord
For Flagets gamle Ære.

Og Freja holdt ej op at slaa,
Saa længe Evnen rækked;
Først da hun synkefærdig laa,
Gik Flaget ned paa Dækket.

Saa førtes hun som Vrag i Land
Med Huller gennem Kroppen,
Da højste Fjenden højt paa Stand
Det danske Flag i Toppen;

Og svor en Ed, en britisk Ed
Ved de latinske Guder:
"Vi glemmer ej, at "Freja" stred
Mod seks af Englands Skuder."

345

LANDNAMSFART

Hvad er det for en modig Flok,
Som over Nordhavs-Vovens Skum
Med Sejlet spændt fra Raaens Nok,
Med Skjolderad langs Øse-Rum
I Sommernatten farer?
Hvad er det for en Kæmpe-Æt,
Som her paa Skudens skøre Brædt
Det mørke Dyb befarer,
Og ler ad Bølgefossens Skvæt
Og trodser Færdens Farer ?

Hvad er det for en bjergfast Ø,
Som op mod Nattehimlens Glans
Fra Urtids Grund i dyben Sø
Sit Hoved, slyngt med Jøkel-Krans,
Stolt knejsende nu strækker?
Hvad sælsomt Navn har dette Land,
Hvor frosne Bjerge staar i Brand
Med Damp af Sneens Sprækker,
Mens tordnende fra Jøklers Rand
Ildstrømme Stranden rækker?

Det er en modig Mandeflok,
Som drages mod den fjerne Ø,
Som fik af Kongevælde nok,
Som heller ønsker fri at dø
End bunden leve Livet?
Det er en uafhængig Æt,
Som kaster ud sit Højstols-Brædt,
I Vætters Væрге givet,
Og søger saa sin Friheds-Plet
Paa Landnams-Vis for Livet.

Det er en bjergfast Klippeø,
Som skænker til en mandig Slægt
En Mund, hvis Aande ej skal dø,
En Arm, hvis Værker skal faa Vægt,
Et Ry i Sekel-Tide.
Det er et Land, hvor klædt i Dragt
Af Friheds-Malm, paa Grænsevagt
346 Sagn-Kæmpen snart skal ride
Fra Næs til Myr, fra Tun til Trakt,
Med Blink fra Gangrens Side. -

ja, Farten gaar en Sommernat
Mod Nord, mod Islands stejle Kyst;
Til Rors den bedste Mand er sat,
Den største Helt med bredest Bryst
Til Styrismand er kaaren.
Fjeldhøj mod Midnatssolens Glød,
Som paa hans Ringsærk blusser rød,
Han staar ved Styreaaren,
Mens som en Hval paa Havets Skød
Lang-Snekken bliver baaren.

Han kommer fra det fjerne Land,
Hvor Friheds Arne nu er kold,
Hvor Herskerkrigens hede Brand
Drev Bamsen bort fra Hiens Vold
Og rydded Rævens Gange.
Ham lysted ikke denne Lod:
Saa heller Bølgens Brand og Braadd
Og Kamp mod Dybets Slange!
"Lad Kongen trække Fisk i Vod;
Os skal han ikke fange!"

"Der er vel Fisk med sligt Begær;
Os tykkes det den værste Skam
At slippes i et Karpe-Kær,
At gaa i Kongens Fiskedam
Og fo'res fint med Krummer;
Nej bort til fremmed Frihedsstrand,
Mens Kæmpen end i Mund har Tand
Og Frembørs-Blæsten rummer!
For Stævnen staar det stride Vand,
Vred som en Bams det brummer!" -

Saa slaar han, Kæmpen, op med Haand;
Da brager det med Vaabengny.
Fra Horisontens sortblaa Baand
Der stiger som en Tordensky
Med Glimt af lyse Bræmmer;
I Havets Grund staar Skyen fast,
Højt over Skudens Granspir-Mast
347 Den rager med sin Tinde:
Fra Ingolfsfjeldets Næsse-Rast
Det drøner hult derinde.

"Nu Høj-Stols-Støtter over Bord;
Lad Bølgens Hænder gribe dem!
Derinde i den dybe Fjord
Os viser Fremtids Frihedshjem
De høje Valhals Guder!"
Og Fjeldet klinger skarpt igen,
Da Landnamsfartens stærke Mænd
I Gjaldhornet tuder,
Og Støtte-Parret gynger hen
Ad Havets Vuggepuder.

LUTHER I WITTENBERG

Det var udenfor Wittenbergs ærværdige By,
Der samledes en Skare i Decembormorgnens Gry,
Der samledes en Skare om Baalets røde Flamme,
Ordets Folk og Sværdets Folk og Lægfolk med det samme;
Bøddelens stærke Svende lagde Veddet til Rette,
De graadige Flammer skulde æde sig mætte;
Da knitred det og lyste, og Røgen fo'r mod Himlen,
Og folded sine Skyer som en Fane over Vrimlen.

Hvor er den blege Synder, som sukker og stønner?
Der lyder jo ingen Mumlen, der høres ingen Bønner.
Hvor er den arge Kætter, hvis forbryderiske Lemmer
Skal, flammebrændte, slippes gennem Skærsildens Tremmer?
Hvor er de stramme Strikker og Kullene og Tængerne
Og Køllerne og Knivene, Benbruddene og Flængerne,
Hvor, hvor er Rædselstegnene paa Mildhedens Lære?
Har Bøddelens stærke Svende glemt, hvad de skulde bære?
Hvi staar de der og skulker ved Brændebaalets Gløder? -
Ej Kætterbrad, ej Stegespid det spændte Øje møder.

Se, Skaren gaar til Side. Nu staar en Mand alene.
Han strammes ej af Strikker, ham snæres ingen Sene,
Den mørke Klædeskutte er frie Lemmers Bolig,
Bred er han over Brystet, han staar saa fast og rolig.
Han træder frem til Baalet. Der er saa tyst og stille,
Man hører, hvordan Luerne med hvasse Tunger spille.

348

Saa taler han; kun kort. Og saa griber han i Barmen
Og drager frem - hvad er det? - og hvorfor denne Larmen? -
Et Pergament! - Det aabnes; - nu sænker han Armen,
Og Sejlene i Silkebaand de smelte ned i Varmen.
Saa blusser det. En Jubel som Tordnen høres rulle:
"Nu brændte Martin Luther den pavelige Bulle."

Og Røgen slaar mod Himlen. Og lystigt Baalet flammer.
Der ligger altsaa Lynet, som saa frygteligt rammer,
Der ligger den stærkes Vaaben og svider hen i Emmer,
Der ligger den lamme højre af de pavelige Lemmer,
Der ligger det, som kridtede de store om Kinden;
Nu hvirvles det som Aske for Vejret hen og Vinden,
Og fri staar Lynets Hersker, den stærke Martin Luther,
En Mand af Jern og Ild mellem Harnisker og Kutter. -

Det var udenfor Wittenbergs ærværdige By,
Der samledes en Skare i Decembormorgnens Gry.
Frostklar og rensed laa Luften om Staden;
Saa drog den store Skare tilbage gennem Gaden.
Ingen Procession med Messehagl og Røgelse,
Ingen Spilleværker til pavelig Fornøjelse;
Rolig og sluttet; de vidste, hvad de vilde,
Ingen Tiggersmuler fra det romerske Gilde;
Ledebaand og Krykker var intet for de stærke;
Væbnet var Skaren, det skulde snart man mærke,
Rustet til Kampen, med Klarhed paa Sagen.
- Morgenen svandt. Men lydt i Vinterdagen
Toned Klokkerne fra Wittenbergs Taarne,
Og Tonerne svang sig, paa Frostluften baarne,
Og strøg med friske Pust over Sydens høje Fjelde,
Og ringede for Øret af den pavelige Vælde,
Og bragte med en Kulde deroppe fra Norden,
Og faldt i Øst og Vest som en Rimfrost til Jorden.
Da spired Kuldens Kæmper. Højere klang Tonen.
Stormklokker ringed. - Det var Reformationen.

349

HJEMKOMSTEN

Nu fløjter Finken og Droslen slaar,
Og Jorden damper af Grøde,
Og Landsbypigen til Grænsen gaar,
Sin Kærest, Husaren, at møde.

"Ak, hvor dog den Vinter var lang og trist;
Jeg gik som i Dvale bedøvet,
Og Fuglen den hang med Næbet paa Kvist,
Og vi begge var lige bedrøvet."

"Naar Rygterne meldte om Slag og Saar,
Saa græd jeg mig Øjnene røde,
Og gerne jeg bytted med Fuglen Kaar,
Skønt Stakkelen peb efter Føde."

"Jeg tænkte: Du har dog din Hjertensven,
Og kan dig ved ham forlyste;
Men faar jeg ej se min Husar igen,
Hvem skal da i Verden mig trøste?"

"Ja Vintren var dog saa lang og haard,
Jeg sørged mig næsten til Døde;
Men nu har de Orlov, og nu er det Vaar,
Og nu skal Husaren jeg møde."

"Jeg ser ham for mig i Tankerne alt
Med brune og blussende Kinder,
Livagtig jeg ser ham, den lange Gestalt,
Hans Øjne som Solsikker skinner."

"Med Haanden i Siden, saa rank som et Træ,
Han rider her ind over Grænsen,
Og Hesten pruster og kaster sit Knæ
Højt op imod Mulen og Tensen."

"Jeg dukker mig ned bag den knoppede Hæk,
Herfra skal jeg ham overraske;
Jeg ser ham saa tydelig, Træk for Træk,
Dolmanen, og Sabel, og Taske."

"Lidt mager; aaja, - men det bøder vi paa.
Hans Knebelsbart er dog den samme,
350 Chakoen den sidder som før paa Skraa,
Og hans Klæder de slutter saa stramme."

Jeg føler mit Hjerte saa hæftigt slaa,
Jeg løber, jeg tør ikke bie; -
For alle de tusinde Kys han skal faa!
Og for alle - nej tys, lad mig tie!"

"Jeg véd hverken ud eller ind med mig mer.
Det dufter af Høslet og Sommer,
Og Svalerne synge og Lærken ler;
Husaren, Husaren han kommer!" -

Og ovre ved Skoven, som højtidsklædt staar
Til Bryllupsfart lige paa Springet,
Hvor Landevejsstrimlen en Krumning slaar
Og taber sig atter i Svinget;

Dér hopper en hvid Række Støvskyer hen,
Og bliver saa atter borte.
En halv Snøs Minutter, saa ses de igen,
Men nu er de tunge og sorte.

Det snubler, det slæber, det aser sig frem,
Det stønner, det bander og sukker,
Og Hestene luder med skamnavet Rem,
Og Mændene nikker og dukker.

Først Ryttere; klædt som i Aske og Sæk,
Med Skam og med Skarn overstænket;
Saa Fodfolk; med stive og stirrende Træk
Som Glutten, hvem Knøsen har krænket.

Og bagerst der rumler et Køretøj hen;
Saa tungt gennem Støvet det skurer.
Hvor Hjulet har drejet, dér bliver igen
Langs Sporet to sivende Furer. -

Saa drager de Grænsepæl-Linjen forbi.
En standser, og peger med Kolben:
"Her var, Musketerer, nok Fjenden før vi!
Der ligger ... se hist, under Stolpen ...!"

351

VAABENSMEDEN

Fra Morgnen gryr
Til Lyset flyer
Og Nætterne med, om fornødent,
Saa frejdig glad
Sit Smedekvad
Han synger, og slaar ufortrødent;
Han slaar med sin Hammer, han svinger sin Tang,
Han gløder i Essen den kolde Stang;
Han hærder i Kølevandet
Det Staal, som skal klinge med Kæmpeklang
Og svinges i Kampen for Landet.

Og Foraar kommer med Bladsvøbsguld,
Og Sommer med Blomsterflokken,
Og Høsten river det hele omkuld,
Og Vintren spinder paa Rokken:
Han staar ved sin Esse, han bli'er paa sin Post,
Han helmer i Hede, han fortner i Frost;
Han smeder til Bonden Bile,
Til Væbner Daggert, og Sværd til Drost,
Og til Bueskytterne Pile.

Og Aaringer komme og gaa igen.
Beständig den samme Scene:
Han hamrer og hærder og stiller hen
De blanke Vaaben til Slægtens Mænd,
Ustandset, utrættet, alene.
En Medhjælp blev der ham ej forundt,
Ingen støtter ham i hans Dont,

Selv maa han Bælgene drage;
Selv maa han slide og selv maa han slaa,
At Mændene ej uden Vaaben skal staa
I Kampens de kommende Dage. -

Men kommer da Kampen? og véd han det vist? -
Han smiler, og tørrer sin Pande,
Og kigger mod Essens glødende Rist,
Og tager en Slurk af sin Kande.
Og nynner sin Vise, sit Smedekvad,
Og stryger i Tanker langs Bilens Blad
Med Neglene sorte og slemme,
Og spreder de knudrede Fødder ad,
Og synger med løftet Stemme:

352

Der komme skal
En Dag til Fald
For nogle, for andre til Rejsning,
Da gælder det
At staa paa sin Ret
Og stole paa Sværdenes Svejsning;
Da springer jeg ud af mit sodede Bur,
Og da skal jeg prøve, om Vaabnene du'r;
Og duer mit Arbejd' ikke:
Se saa er jeg den, som staar først for Tur
Til fældet paa Valen at ligge.

OKTOBERDRØMME

Jeg følger dig til Dørs, Du skønne Sommer.
Paa Tærsklen staar jeg og mit Hoved blotter,
Og, anende den Tid, som snarlig kommer
Med skjulte Magters rugende Komplotter,
Med vilde Udbrud, vrede Kræfters Kampe,
Jeg føler dobbelt skøn den dybe Fred,
Som stigende fra Sundets tavse Bred
Hensmelter i Oktoberaftnens Dampe.

En Taage slører Skov og Mark og Enge.
Det er ej Sommernattens Forhængstæppe,
Hvor lyse Aander gennem Slørets Flænge,
Paa letten Fod, som strejfer Græsset næppe,
Kan øjnes af den drømmende Betragter ;
Det er en Taage, vinterkold og graa,
Hvor Kæmpeskygger synes frem at staa
Med mørke Miner og med vrede Fagter.

Jeg ængstes af de mørke Skyggesyner.
Hvad vil de her i Fredens dybe Stilhed
Med Vredesblikket, hvorfra Ufred lyner,
Med Armen udstrakt truende i Vildhed?
Hvad vil de her? Hvo er det, som dem sender?
Er Harmonien ej det heles Lov?
Hvem dømmes da, og giver Mark og Skov,
Naturens skønne Liv, i Bøddelhænder?

Har ej det skønne Ret til evig Væren ?
Har Guden tilmaalt os saa karrig Livet,
At det, hvorpaa vi grunded Guddomslæren
Og har med Kunstens Kranse rundt omgivet,
At *det* har kun en stakket Stund at leve?
Naar Høstens Marodører griber fat
Og slæber bort Naturens rige Skat,
Hvi skrev da Vaaren sine Gavebreve ?

Dog nej; - det er Naturen selv, som skriver
Sin egen Lov med myndig Pegefinger;
Det er Naturen selv, som Tegnet giver
Til denne Vekslen, som dens Liv betinger,
Til denne Plyndring af dens egne Haller. -
Jeg læser Loven paa hvert gulnet Blad,
I Løvet's Bog, hvis Bind nu skilles ad,
Mens Fugtigheden over Heftet falder.

Jeg læser Loven; og jeg vandrer rolig
Igennem denne Verden, dømt til Døde; -
Jeg ser dog Vaaren bygge op sin Bolig,
En Sommerluftning slaar mig alt i Møde,
Jeg hører Fuglekorets Festorkester.
Jeg skilles rolig fra det trætte Aar;
Med blottet Hoved bøjet her jeg staar,
En haabende blandt Haabets sidste Rester.

ET AFTENBILLEDE

Soll Spott und Hohn getragen sein,
Trag' ich allein den Hohn;
Ich kenn' ihn wohl, er kennt mich wohl
Und Gott weiss auch davon.

Goethe.

Se Solen synker. Vildt i Luften runger
Et samlet Kor af Kæmpebyens Stemmer.
Som første Bas dit Øre dumpt fornemmer
St. Paul-Kolossens dybe Klokkeklang;
Saa kommer Lyd fra tusind andre Tunger,
Profane, hellige; en Aftensang,
Der stiger fra det arbejdsstrætte Bryst
Med Bøn om Hvile, Kalden paa en Trøst,
Som varer ved saa længe Natten blunder,
Som flygter skræmt, naar imod Dag det stunder.
354 Her risler Floden, her er Themsens Løb.
Og Kæmpebyen hælder sig derover,
Og glemmer Dagens Raab om Salg og Køb,
Og spejler i de luegyldne Vover
Det hele Ansigt fra St. Paul til Tower.
Som Flodens Vande saa er Byen selv,
Det brede Ansigt luegyldent skinner;
Refleksen glider fra den blanke Elv
Og sminker med Karmin de runke Kinder.
St. Paul-Kolossens puritanske Træk,

Rundhovedet med den raserte Pande,
Og Tower, Skurkefjæset, sort som Blæk,
Forklares, hæves af de gyldne Vande.
Der er ej noget Pakhus, tørt at se,
Afstumpet lig Kontorfysiognomiet,
Som ej i Gyldenglansen synes le
Ad de "Værdier", som er nedlagt i'et.
Der er ej nogen Skorsten, nogen Bygning
Fra Kælderhalsen op til Tagets Rygning,
Ej noget Skib, ej nogen Baad paa Floden,
Ej nogen Bro, fra Rækværk ned til Foden,
Som ej har faaet Part i Gyldenskæret,
Og synes nu, hvad det har aldrig været.

Saa sluktes Solen. Som en Skygge gled
Det koldt og graablegt over Billedfladen.
Og over Broen, langs med Bolværksgaden
I Zigzag, Paralleler, op og ned
Det springer frem som Gnister fra en Esse.
Nu tændtes Gassen! Aftnen vil jeg presse
I magistratisk Iver frem og raabe:
Af Vejen Solglans, Driver, Drømme-Taabe! -
Og Magistratens Lysning Sejer vinder,
Og Natten er der; Gyldenglansen svinder.

Og Floden risler, risler langsomt hen.
Domkirkekuplen taber sig i Taager,
Hvert Pakhus punktligt over Skatten vaager,
Og Tower har sit Skurkefjæs igen.
Det blanke Vandspejl blegner mat og falmer,
Og Skorstensrøg og Damp, som tæt og kvalm er,
Udsletter snart det sidste Skønhedsspør.
Hist svinder Baaden, som saa hastigt fo'r,
355 - Flodpolitiet er just ingen Sinke -
Her skyder frem med raske Aaretag
En Gig, hvis Kølvandsstriber dæmpet blinke,
Imens dens Mandskab, unge Herrers Lag,
Til Opsangstakt haandterer Aarens Skovle
Og længes hjem til Klubbens tændte Bowle;
Her svajer Bøjer, rundt og rundt igen,
Her ligger Skibe, Side tæt om Side,
Her risler Floden sejgt, ustandset hen
Mod Havet, mod det evigt, evigt vide.

Og Taagedampen svinder langsomt ind;
Frem stiller Natten sine Væverstole,
Og flinke Stjerner slaar med flittig Spole,
Traad efter Traad, det fine, lyse Spind.
De blege Væversker, huldsaligt trøstende
Hver ærlig Arbejdsmand her i det lave,
Nedsender tusind Smil som Flidens Gave,
Men skotter sky og sagte hovedrystende
Til alle disse ivrigt vimse Lygter,
Som Magistratens Hverv geskæftigt røgter.

Og hist hvor Dyndet har sin Stabelplads,
Hvor Himlens Lys saa lidt som Jordens Gas
Kan trænge ned for høje Pakhusmure,
I en Kanal, hvor lyssky Rotter lure
Begærligt paa det Slumpræf, Mørket skænker,
Hvor Slamkloaken sine Draaber stænker
Og parfumerer Luften rundt omkring,
Dér ligger, fastgjort ved en Bøjes Ring,
En Lægter, en af Flodens flade Pramme.
I Mudret ligger blødt den hule Stamme;
Bundboblen op ad Siden sagte klukker,
Og paa sit Leje Lægteren sig vugger,

Og hviler ud fra Dagens haarde Slid.
Foraset, som en Slider kun kan være,
Den rokker automatisk hid og did,
Og søger for sin Krop af Træ og Tjære
Det Sted, hvor Sengen har de bedste Fjære.
356 Der er ej Folk om Bord i Lægtren. Jo;
Hvis Du forsigtigt nærmer dig med Lytten,
Saa kan Du høre Stemmer fra Kahytten.
Dernede sidder Fa'er og Datter; to
Flodmennesker, hvem Livets Strømme rev
Bort fra hinanden, til de samlet blev
I Aften netop, her ved Bolværkssiden. -
Nu gør de op den Bog, som kaldes: Tiden.

Iklædt en Kofte, som Pijækkert hedder,
Korslagte Arme over Bordet, sidder
Den gamle bøjet frem mod Tællepraasen,
Der stikker op sin Glød bag Sukkerdaasen
Og drypper ned sin Talg paa Dugens Krummer.
Der var nok ingen Appetit i Aften;
Saa godt som urørt kan Du finde Bordet,
Selv Øllet ta'er i Kruset sig en Slummer
Og sovende det taber Duften, Kraften.
Dog, Øllet skal ej heller have Ordet;
Hvad her skal siges, trænger til Ædruelighed,
Her bliver Letsind Løgn, en Rus Umulighed.

"O Mary, disse Haar er bleven graa
Og rynket Kinden, siden Du gik bort;
Hver Gang jeg her i Spejlet selv mig saa,
Da saa jeg, hvor den bitre Skam og Tort
Skar sine Furer dybt mig ind i Sjælen
Og huled daglig paa min Livsgrund fort
Som Tidevandet huler Bolværkspælen.
Pramstikkerne og Lægteskipper Flokken,
Hver Usselryg fra Værftet eller Dokken,
De trak paa Skuldrene og ynked mig
Og fandt en billig Tidsfordriv, især i
At spørge: Hvordan lever *Lady Mary*? -
Jeg holdt mig tappert, aldrig klynked jeg,
Og aldrig gav jeg Gensvar dem tilbage,
Jeg sled de sure, arbejdstunge Dage,
Jeg bad en sindig Bøn hver Aftenstund
Og lovede mig selv med Haand og Mund,
Naar angerfuld Du atter vendte hjem,
At tage mod dig her med aabne Arme
Og ikke lade Vreden buse frem
Og ikke slaa dig i min første Harm. -
357 Jeg ventede. Der gik Maaneder, et Aar.
Kun den, som selv har prøvet det, forstaar,
Hvad saadan evig Venten ret vil sige,
Hvor disse lange Timer sejt sig snige,
Og hvor den bløde Hjertegrund bli'er haard.
Da gik jeg op til Manden, som er Præst ved
Det Bods og Bedringshjem her ovre, næst ved
Den nye Bro, hvor unge Piger føres
Paa skikkelige Veje strengt tilbage,
Og hvor der Psalmer kun og Arbejd' høres.
For denne Mand udøste jeg min Klage;
Han skrev dit Navn ned i en Protokol
Og sagde, at saa snart Du kom igen,
Saa skulde - maatte Herren det behage -
Du sikkert frelses under hans Kontrol.
Jeg skød en Fempundsnote til ham hen
Og gik med Tak, - og fandt dig Dagen efter.

Jeg ventede, til Du atter kom til Kræfter;
Du véd, jeg skændte ej, jeg slog dig ikke,
Jeg gav dig Mad at spise, Øl at drikke,
Og Køjen hist, hvori Du kunde ligge.
Du spiste lidt, og talte endnu mindre.
Hver Gang jeg spurgte, stirred Du kun paa mig
Og mumled: Jeg kan ingen Ting erindre!
Du trykked dig, Du dukked dig. Naa naa, jeg
Forstaar jo nok, at Skammen lukker Munden
Og at man tier med, hvad man i Grunden
Helst ønsked evigt glemt, og aldrig sket.
Men husk dog, Mary, at jeg er din Fa'er,
Mod Gud og mig har Du dig haardt forset;
Gud skylder Regnskab Du, og mig et Svar:
Sig mig da, hvor Du var, og Navnet paa
Den Skurk, som lokked dig og lod dig gaa!"

Bleg, sammensunken; Haaret løst fra Panden
Nedflydende som sorte Sørgeflor
Om Halsen og den barnligt runde Skulder;
Et tærnet Shawl, hvori der Hul ved Hul er,
Om Barmen slynget; hvide, smalle Hænder,
Som støtter under Hagen; dybe, dunkle,
Livstrætte Øjne, hvori Tungsind tænder
En glimtvis Brand, hvis Gnister dæmpet funkler -
358 Saaledes sidder hun, den gamles Datter,
En Støtte, uden Graad og uden Latter,
Som ingen Trusler, ingen Kærtegn fatter,
Et Billed, skaaret med en Kunstners Kniv
I Vokset herligt ud - men uden Liv.
Dog jo, med et saa flammer Livet op.
Just ved de Ord, hvormed den gamle ender,
Et Lynblik over Bordet hun ham sender,
Og, langsomt sænkende de hvide Hænder,
Hun retter Brystet, Hovedet i Vejret,
Og oprejst staar den slanke Pige krop,
Tungtaandende, af Dødens Kval fortæret.

"Hvis ej mit Liv var i sin sidste Stund,
Jeg skulde ikke talt. Hvis ej din Mund
Fornærmeligt med Haansord skældte *ham*,
Jeg skulde intet, intet have svart. -
Du kunde dig og mig for dette spart,
Du kunde ladet mig og al min Skam
Forsvinde paa sin sidste, store Fart
Foruden dette Regnskab for min Brøde!
Du kunde ladet dette sidste Møde
Henløbe stille som den tavse Flod.
Jeg skulde takket dig, thi Du forstod
Da, at der gives saadan store Kvaler,
Hvorom kun Livets sidste Regnskab taler -
Alt, hvad Du sagde om din Datters Skam,
Om Bod og Bedring, har jeg næppe hørt,
Men da Du Talen hen paa *ham* fik ført,
Og da Du nævned med et Haansord *ham*,
Saa skal jeg tale, tale som det stiger
Herop, derinde fra, op imod Randen
Af Floden i mit Hjerte, tale, siger
Jeg dig, som om det var en ganske anden
End mig, end Mary, der nu aabned Munden,
Thi ak, for Mary er hvert Ord forsvunden.

Jeg tror at Livet, det Vorherre gav
Os som vort bedste Eje, o jeg tror,
At denne Gave paa en Fejl beror.
Det skulde vist begynde med vor Grav.

Vi skulde ligge ganske stille, gemt
Dybt i den bløde Jord, af alle glemt
359 Undtagen af en eneste, af *ham*.
Det Liv, vi lever nu, det tager slemt
Og haardt og skaanselløst paa dem, der fødes.
Slet ingen skulde fødes som et Lam,
Men som en Tiger og som Bjørne alle;
Saa kunde Tiger over Tiger falde,
Og Lige stedse kun med Lige mødes. -

Jeg tror at Livet, dette travle Liv,
Blev til kun for den daglig travle Flid;
For Tømmermandens Økse, Bødkrens Kniv;
For Købmandsherren med sit Skib paa Vandet,
Der haster fremad, spilder ingen Tid;
For Bonden, som bag Ploven gaar paa Landet,
Og tæller hvert et Korn, som ud han saar. -
For alle disse Mennesker, forstaar
Min stakkels Kundskab, blev vort Liv nok skabt.
De holder ogsaa ud, gi'er aldrig tabt;
Det bedste, de kan tænke dem i Eje,
Det ligger for dem jo langs Livets Veje.

Men dem, - de er kun faa, saa vidt jeg véd -
Der søger her i Livet Kærlighed
Og kun det ene, intet, intet andet,
For dem er Livets Skænk med Malurt blandet;
Som Betler gaar de rundt fra Dør til Dør,
Og ingen Steds faar deres Bøn Gehør,
Og finder de en Gang et venligt Hjerte,
Da først begynder deres store Smerte,
Da først forstaar de, hvordan Livet tynger
Paa dem, som ene sig til Hjertet klynger
Og lader hvert et andet Fodfæst fare;
Da føler de dem ret som husvild Skare,
Forstødt, belastet med en svær Forbandelse;
Thi aldrig parres Dannelse med Dannelse,
Og Elskovstrang med Trang, og Stand med Stand,
Og Trofasthed med Trofasthed, og Mand
Med Kvinde saadan, som det skulde være.
De vaagner op. Ved deres Hovedgærde
De finder Livets kolde, kloge Lære.
Den ser paa dem med sine skæve Blikke,
Og isner dem, og jager dem herud
360 Fra Kærlighedens Solskin, Varmen, Hyggen,
Omfavnelsernes Sødme, Hvilen, Lykken,
Paa Livets Veje ud i Regn og Slud; -
Saa kan de gaa igen omkring og tigge.

Ja, jeg har elsket og jeg elsker ham.
Men han var stor og klog og rig og skøn.
Og Mary sagde tidt sig selv i Løn
At hun var ringe, fattig, vidste kun at
Tilbede ham, og havde intet andet
End sine Arme, sine Kys, sin Mund at
Tilbyde ham for alt, hvad rigt han skænkede.
O tal ej om den Ære, som blev krænket!
Hvis Livet havde vore Strømme blandet
Mer ligeligt, hvis fælles mer' vi ejed
End vore Kærtegn, saa var Æren vejjet
Paa anden Vægt; hvis højt paa Livets Top
Vi begge stod, saa gik det lige op,
Og ingen ynkede den *stakkels* Pige,
Og ingen voved *Skurk* om ham at sige. -
Tal ej om Skam; den kender Elskov ikke.
Men nævner Smerte Du og Sorg og Kvaler

Og hule Kinder, taaretrætte Blikke:
Ja, det er Elskovs Navne. Dyrt betaler
Den svage Glæden, som den stærke skænkede;
Og finder hun sig atter nederst bænket
Ved Livets Tjenerbord blandt sine Lige,
Saa kan hun selv sig kalde: stakkels Pige!

Jeg gav mig hen til ham; jeg gav ham alt.
Og tusindfold har han mig det betalt;
Jeg leved, som jeg forhen kun i Drømme
Har tænkt det muligt. Hen ad blanke Strømme
Vi gled tilsammen. Ved hans Bryst jeg laa,
Og der var Smil og Solskin, hvor jeg saa',
Jeg lytted ængstligt til hans mindste Ord,
Hver Smule greb jeg fra den riges Bord;
Jeg nød, jeg svælged. O mit Hjerte presser
Sig sammen til et Skrig, naar alt jeg mindes;
Af Taarer mine svulne Øjne blindes.
Jeg véd, jeg tør ej tænke mig tilbage
I Lykkens Solskin og de rige Dage,
Og dog bestandig jeg min Sjæl belæsser
361 Med Mindets Byrde. Voldsomt Vægten knuger;
Jeg trykkes ned, hvor Nat og Døden ruger.

Der var en Kløft. Jeg saa' den fra Begyndelsen,
Men der var Blomster hængt ud over den;
Dog alt som Blomsterskjulet visned hen,
Saa vided Kløften sig. Var det Forsyndelsen
Og var det Straffen? Handled jeg ej ret?
Jeg véd det ej. Selv har jeg ham forladt;
Da Grunden vakled, gik jeg fra ham stille,
Jeg vilde ikke vente indtil brat
Den Styrting kom, som *maatte* os adskille.
Nu véd jeg intet; véd kun, jeg er træt,
Saa træt, saa træt, og længes efter Hvile.
Til mig kan ingen Lykke længer smile,
Tilbage tør jeg ikke se, og frem -?
Dér staar jo kun dit Bods og Bedringshjem!
Jeg Bod og Bedring? og hvorfor? Nej, nej,
Saa vælger Mary sig sin egen Vej." -
Og Øjet stirrer i det tomme Rum;
Det bliver stort, det funkler og det brænder;
Og Shawlet fatter hun med sine Hænder,
Og medens Læben sluttes trodsig, stum,
De smalle, stærke Fingres Greb fortæller,
At en Beslutning taget er og gælder.

Den gamle har sig rejst; hans Stemme dirrer,
I Bordet slaar han, saa Tallerknen klirrer
Og Lyset vakler frygtsomt i sin Stage:
"Nej aldrig hørte jeg i mine Dage
Et Væv af Vanvid og af Trods som dette!
Du burde bedet, tryglet, men i Stedet
Du staar som den, der har at gaa i Rette
Med Ham i Himlen og med mig din Fa'er.
Slaa Øjet ned, tag Hænderne fra Klædet,
Paa Knæ med Dig, og ved den Gud, der bar
Ydmygt det Kors, som andre paa ham lagde,
Hvis ej Du tager alt hvad nys Du sagde
Tilbage, saa
....." Han staar med Armen hævet;
Og Mary? Som et Kid tilbagebæved
Hun med et kvalt, et angstafpresset Skrig;
Mod Trappen styrter hun, bleg som et Lig,
362 Og smidigt svinger Pigens slanke Krop
Ad Lugen lynsnart sig paa Dækket op.

Forvirret, maalløs tøver han ved Bordet,
Og fast paa Tungen klæber Tugtensordet.
Saa hører han en Støj, og Lyset griber
Han angst, og følger rystet op paa Dækket.
Han er alene. Nogle Bølgestriber
I brudte Ringe kredser rundt om Prammen.
Mod Lægtr ens Side Ringene er rækked';
Nu kastes de med svage Skvulp tilbage,
Og svinder hen i intet, flyder sammen;
Og Skvulpet, som har Nattens Genlyd vækket,
Dør hen som Vindens Suk, som Strømmens Klage,
Et Febergisp i Kæmpebyens Søvn.

MISERICORDIA!

Der lyder en Sang, en forunderlig Sang,
Om Natten naar Livets Travlhed blunder;
En eneste Tone, en dirrende lang,
Holder mig vaagen i Nattens Stunder.

Jeg kunde vel lukke mit Øje i,
Hvis Sangen var kunstnerisk sammenføjet,
Men denne enstonige Melodi
Jager mig Søvn fra Øjet.

Jeg kunde vel lilles i Drømme sødt,
Hvis Tonen, jeg hører, var Bølgernes Stemme, -
Men op jeg springer fra Lejet blødt:
Den Sang har i Havet ej hjemme!

Hørt har jeg Havets vemodige Sang,
Saa langt jeg kan huske i Tiden tilbage,
Men denne ensformige, skærende Klang,
Det er ikke Bølgernes Klage.

Hvor kommer den fra? hvem har da en Røst
Saa udyrket, umelodisk tillige,
Saa blottet for Glæde, for Haab og Trøst? -
Godtfolk, det skal jeg Jer sige !

363

Den Sang, den toner fra Kælderens op,
Hvor Hungeren sidder ved Sygdommens Leje,
Hvor Døden ryster den magre Krop
Og Haabet har ingen Veje.

Den Stemme bæver fra Sorgens Hjem,
Hvor Moderen værges sig selv og Barnet;
Hvor Faderen raver beruset frem,
Tilsølet af Gadeskarnet.

Den Tone skurrer fra Skuret ud,
Hvor Trang eller Frækhed af Lasten baaret
I Dynddaab holdes; hvor Skændslen staar Brud
Med ormædte Blomster i Haaret. -

Hvor fødtes den Røst? Den fødtes i Nød,

Den raabte i Ørknen forladt og ene;
Og Raabet var altid det samme: Brød!
Og Svaret det samme: Stene!

DEN SIDSTE "SORTE-FODS" KLAGESANG

Er wahr nunmehr der Lander satt,
Wo man so viele Kreuze hat
Und man, fur laute Kreuz und Christ,
Ihn eben und sein Kreuz vergiszt.

Goethe.

Hvor i fredlyst Urskovsstilhed
Kæmpesøjlers Kirkeekko
Præker: Støv, fald ned og tilbed!
Hvor Kamæleon og Gekko
- Ornament paa Søjlefødder -
Kryber op som Stukkaturen,
Medens Aber knækker Nødder
- Kordrengsflok i Pulpituren -,
Hvor en egen aromatisk
Røgels'duft fra Blomsterskaaler
Vifter op og ned, og maaler
Kirkebuen, Hvælvingshøjden;
Hvor ej nogen Præst, fanatisk,
Svedophidset, stærk i Drøjden,
Stemmer op Piccolofløjten
Og med Bassen sekonderer, -
Hvor Kulturen ej hoverer,
364 Hvor Naturen triumferer,
Hvor Tukan og Blomsterbien,
Farvealfens Kæledægger,
Glimmerfuglen, Kolibrien,
Over Lucas' 11te præker: -
Dér, bag Kæmpestammens Grene,
Dér, hen over Ur-Træroden,
Dér, dér ved La Platafloden,
Dér er Klagesangens Scene.

Baalets Glød er næsten slukket,
Bøffelboven snart er opædt,
Tumlingskaalen er uddrucket;
Hvilen faldt. Ej aands- men kroptræt
Strækker sig to Mænd langs Jorden.
Han, den ene, kom fra Norden,
"Blege Ansigt" lyder Navnet,
Imod Nød og Sygdom hærdet,
Kendt med Sulten, kendt med Savnet,
Villiesluttet uforfærdet,
Knoklet, bred og lang han ligger,
Paa sin Sag og Styrke sikker. -
Pioner i Kirkens Hær,
Distinktionen: Missionær.

Hvilens Time han benytter.
For sin vilde Ven han taler,

Mens han Haand mod Kinden støtter;
Frelsens Billeder han maler,
Skildrer Kristenhedens Folk,
Dem for hvem Guds Søn blev Tolk
Hos Jehova streng og vred;
Skildrer al den Kærlighed,
Som de kristne fik i Eje
Ført ad Naadens milde Veje
Gennem Verdens Nød og Farer
Til det Liv, som evigt varer;

Skildrer disse kristnes Liv,
Uden Strid og uden Kiv,
Broder, Søster, Søster, Broder,
Liv som Skovens dybe Floder,
365 Der sagtmødig, kærlig, stille,
Sprungne fra den samme Kilde,
Følges smukt paa Vejen ad,
Frugtbarhed omkring sig sender
Og til sidst, forenet, ender
Hist i Verdensaltets Bad.

Simpelt, prunkløst har han talt
I et Billedsprog, som hentet
Fra Naturlivsleksikon'et
Knyttet Vekselvirkningsbaandet,
Har han Frelsens Virkning malt,
Har sin Broder ind han prentet
Brodersind og Men'skeværld.
Ordet kom ej fra en Lærd;
Paa den Vildes Tykhud dirked
Han med Lægmands Fynd, indtil
Agtpaaagivenhed han mærked
I den Vildes Minespil.

Og den Vilde? han, den anden? -
Gammel, rynket, krum er Manden,
Bøjet Ryggen, furet Panden;
Men i Blikket blusser Ild.
Dæmpet nu og atter vild
Skifter Øjets Flaggerlue
Som et Lys, der synes true
Med at slukkes hvert Minut.

Og han taler. Stemmen brudt:
"Blege Ansigt, hvide Broder!
Du, som i en Røg-Kano
Sejled over Saltvandssøen
Ovre hist fra Taageøen,
Hvor de blege Brødre bo;
Du, som Kundskabsurten købte
I din Medicin-Mands Boder,
Aad dens Frugt, blev vis og døbte
Røde Børn i gule Floder;
Du, som altid paa en Prik
Med dit Ildrørs Lyn og Torden
Traf hvad Du for Øjet fik;
Du, som træffer alt paa Jorden
366 Med dit kloge Bæver-Blik:
Her traf Du dog ikke ret! -

Gamle Sorte-Fod er mæt,
Mæt af Kød og mæt af Dage,
Bort hans Skygge snart vil drage
Til det store Jagt-Revier;
Ingen træder da hans Stier,
Ingen røgter Baalets Gløder;

Naar den store Aand han møder,
Slynger Armene han sammen
Over Brystet, og han siger:
Se, her staar den sidste Kriger,
Sidste Gren af Sort-Fod Stammen !

Majsens Brød i Mund er haardt,
Naar ej Tanden mer det tygger;
Gamle Sorte-Fod gaar bort
Til de andre Sort-Fod Skygger.
Paa et fremmed Lands Gebet,
Borte fra Missouri's Stepper
Har han Dødens Leje redt,
Slaar han sine Jæger-Tæpper
Om sin visne Kriger-Krop.
Og han ser i Luften op;
Hørte han ej fjernt en Susen?
Lød det ej som Flodens Brusen,
Stammefloden langt mod Nord?
Se, hist staar der friske Spor
Trykt i Græsset langs med Floden;
Dér har Sorte-Fødder været,
Kun én Fod, og Stammefoden,
Vrider saadan ud i Læ'ret,
Sætter Mokka-sinen *saa!*

Men bag Mokka-sinen følger,
Her og hist, paa langs, paa skraa,
Spor af Hvid-Mands Støvlehæle,
Spor af dem, som kom at stjæle
Landet fra de røde Mænd.
Som en Brand det vifter hen,
Vælter sine varme Bølger,
367 Og det svider og det tænder
Og det knitrer og det brænder,
Og med Pinselsdød det ender
For de stakkels røde Mænd.

Eders Ildvand, Eders poxes
Kan faa Bugt med selv en Okse,
Selv en Bison-Okse's Liv;
Eders Riffel træffer sikker,
Knald! og straks en Rødhud ligger;
Eders Tale er en Kniv,
Tveægs-Kniv med skarpe Sider; -
Hvo, som paa en Bleg-Mand lider,
Lægger Snoge i sin Seng. -
Ildvand, Smittesot i Flæng,
Bleg-Mands Riffel, Rødhuds Nid, som
Rejstes mod hans egen Broder,
Var den Skovbrand, tændt med Flid, som
Jog os fra Missouri's Floder,
Jog den sidste Rest af Stammen,
Jog de faa, som end holdt sammen,
Langt mod Syd til fremmed Land!
Hvide Broder, véd Du det?
Kender Du den lumske Brand? -
Hvide Broder, var det ret? .

Længe før hans Stammes Fald,
Længe før hans Liv mod Høsten
Led, gik Sorte-Fod til Østen
For at tuske sine Skind
Og fornye Fredstraktater.
Og han vandred ud og ind,
Saa' sig om i Eders "Stater",
Lærte drikke Eders Ildvand,

Lærte tale Eders Sprog,
Blev saa vis og blev saa klog,
Kom som Jæger og som Vildmand,
Bort som Medicin-Mand drog.
Eders Wigwams fik han se,
Eders Lejre, Eders Byer,
Hvor man kvæles under Skyer,
Som fra sorte Stene vælter,
Der paa Eders Arne smelter.
368 Hvordan hvide Mænd sig te
Fik til Bunds han lære kende;
Ildvands-Boder uden Ende
Saa' han pakfuld Dag og Nat.
Squaws greb ham i Armen fat,
Squaws, som om paa Gaden rende,
Hundredrift og Hundnavn.
Han var rundt paa Torv, i Havn,
Saa' dem købslaa, saa' dem handle,
Saa' hvor al Ting, Jern og Skind,
Tæpper, Vaaben, Korn svandt ind,
Saa' det hele sig forvandle
Som ved Trolddom til et blankt,
Skinnende Metalbaand, langt,
Milelangt, en Glimmerslange,
Som fra Haand til Haand i mange
Led sig over Landet bugted.

Ufred nok den Slange frugted.
Overalt hvor Dyrets Ringe
Skød sig frem, saa' Sorte-Fod
- Efter hvad han selv forstod
Og hvad kloge Folk ham sagde -
At en Skygge ud sig lagde
Over Hvermands Blik og Bringe;
Brystet aanded tungt og træet,
Kniven fo'r af Skeden let,
Og de Ord, man oftest hørte,
Som man helst paa Læben førte,
Var ej Kærlighedens Ord.
Nej, man banded og man svor:
"Gud fordømme Dig, min Bro'er!" -
Saadan lød den Talemaade,
Som om *Brodersindet* spaa'de.

Sorte-Fod saa' roligt til,
Men hans Tanke ør og vild
Tumled om, og ingen Sinde
Kunde ret den Fodfæst finde. -
Naar en Mand paa Gaden rørte
Ved et udhængt Klædningsstykke
Og maaske stak det i Lommen,
Blev han straks, før han var kommen
369 Gaden ned, af Krigre bastet
Og i Fangelukket kastet, -
Hvis han ikke straks en Løkke
Fik af Hamp om Halsen lagt.
Men hvis nogen havde bragt
Ved et snedigt Rævestykke
En af Brødrene i Klemme,
Saa hans Telt var tomt der hjemme
Og hans hele Klædningsdragt
Tiggerpose var og Krykke:
Saa blev denne Ræv ej bastet
Og i Fangehullet kastet,
Men de hvide Brødre hastede
Med at strømme til hans Telt

Og at rose ham og vise
Ære ham, og ham at prise
Som var han en Kriger-Helt.

Sorte-Fod har gemt det alt,
Alt hvad han fik se og høre,
Alt hvad der blev ham fortalt,
Alt hvad selv han saa dem gøre.
Sorte-Fod blev vis og klog,
Lærte hvordan man bedrog,
Lærte Hvid-Mands List at kende,
Lærte, den var uden Ende,
Lærte af de Kristne slemme
Ting, som ingen Rødhud hjemme
Kender, skønt han kender meget ;
Lærte af den Hud, som bleget
Blev i Tidens Morgengry,
Megen Svig og Snuhed ny,
Lærte alt, som nu han véd, -
Lærte kun ej *Kærlighed!*

Dog, den gamle tier stille,
Stopper Grædeflodens Kilde,
Slukker Vredens Skovbrand ud.
Det var jo den hvide Gud,
Siger Du, som skulde bruge
Rødhuds Stepperne for sig.
Ja, han er en vældig Kriger.
- Hvis jeg ret har fattet dig -
370 Altid sulten kan han sluge
Mænd og Vaaben, Jord og Guld;
Aldrig bli'er hans Lejr fuld,
Stedse, stedse han beriger
Sine Mænd med andre Stammers
Gods. Ved tændte Wigwam-Flammers
Fakkell finder han sin Vej,
Dræber Mænd og samler Bytte;
Modstand er forgæves Værk,
Bønner er til ingen Nytte,
Underhandling frugter ej.

Ja, den hvide Gud er stærk,
Og den stærke vinder Verden,
Og den hvide Stamme er den
Krigerslægt, som for at sprede
Kundskab om den stærke Gud
Sletter andre Slægter ud.

Og jeg føler Gudens Vrede,
Og jeg føler Slægtens Vælde.
Sorte-Fod formaar ej frede
Om de Ting, som skal forgaa.
Disse Træer vil I fælde,
Plante Eders spinkle Straa;
Dér hvor Urskovs-Fugle funkle
Rødligrønt i Solens Stribe,
Dér vil Eders Sod fordunkle
Snart hver farvet Solglødsplet,
Og den stygge Røg-Vogns Pibe
Skingre vil sit go ahead!
I vil jage Skovens Dyr,
Dræbe disse stolte Sønner
Af den store Moder Jord,
Plante ud i deres Spor
Udskudssæd fra Eders Rønner,
Giftblomst fra de kvalme Byer. -

Hvis den gamle ej var mæt,
Mæt af Kød og mæt af Dage,
Hvis hans højre ej var træt,
Hvis han Tomahawken tung
Vidste kraftig end at svinge, -
371 Hvis den gamle end var ung:
Ha! da blev han ej tilbage;
Som et Lyn han skulde springe
Op med Krigre ved sin Side,
Krybe, kravle, snige, glide,
Liste, fare paa de hvide,
Hugge ned og Skalper tage,
Bære Hovedhaar paa Stage,
Hovedhaar af alle dem,
Som har ødet Sort-Fods Hjem l

Men den gamle han er træt
Tomahawken hviler rolig
Ved hans Side. Dødens Bolig
Stirrer stift hans Blik i Møde. -
Et gør ham dog Døden let,
Et faar Kinden til at gløde,
Læben til at smile: Det,
At sit sidste Aandedræt
End i fredlyst Ro han drager,
At de kloge Papegøjer
Hører paa hans Dødssuks-Klager,
At endnu ej Hvid-Mand støjer,
At endnu ej Røg-Vogn brager
Gennem Slyngeplantens Mur,
At endnu sit Kæmpebur
Urskovsstammerne ham bygger,
At de dybe Skovens Skygger,
Fjernt fra Kristenfolkets Byer,
Gemmer ham og Skovens Dyr!"

Og han læner sig tilbage,
Tæppet over sig han slaar.
Endt er Sorte-Fodens Klage;
Men ved Kæmpepestammens Bul
Missionæren oprejst staar,
Flytter Haanden til sin Pande,
Stirrer stum og tankefuld
I La Plataflodens Vande.

372

FORBI! Efter Gieyres Maleri i Luxembourg "Les illusions perdues".

Som Baaden, der sagte glider
Hen ad de blanke Strømme,
Saa svandt med de rindende Tider
Alle hans gyldne Drømme;

Kling Strengelig dæmpet fra Baaden hid,
Svæv Toneleg mildt imod Stranden, did
Hvor Skjalden, den ensomme, hviler!
Belær ham om Lykkens den flygtige Gunst;
Gudinden er troløs, som hvirvlende Dunst
Hendes Smil gennem Luften bortiler.

Og Strengene klinge og Tonernes Leg
Svæver paa Luftningen baaren;
Hvi lytter Du, Skjald, saa bekymret og bleg,
Og stirrer paa Drengen ved Aaren?
Han leger, den Smaa, med en blomstrende Krans,
Han plukker dens Blade med Smil fra hinanden,
Og drysser dem ud i en flagrende Dans,
Hen over Baaden, bort over Randen!

Han sidder ved Styret, den sorgløse Smaa;
O ja, det er Varsel for Farten.
Og Skjalden han véd jo, hvorhen det vil gaa,
Han kender jo Maalet, hvor langt man vil naa,
Han kender og Tonearten.
Gled ikke hans Baad for den selvsamme Vind,
Den føjeligt viftende Brise?
Og sad han ej saa med det selvsamme Sind
Og stirred mod Lykken, til fast han blev blind,
Og suged i dvælende Aandedrag ind
En Vellugt af Lykke og Lise?
Var ikke de skønne, som sad ved hans Fod,
Og Ynglingskaren, som rundt om ham stod,
Beredt ham i Sange at prise?
Og troede han ikke, at Baaden var god,
Og aned han vel, hvad der forestod,
Og hvor snart han skulde forlise? -

Han kender det alt. Og dog lytter han til
De bølgende Toner, det vuggende Spil;
373 Han kender det alt. Og dog stirrer han mod
Den glidende Baad paa den blanke Flod. -

Og Drengen han drysser den duftende Krans;
Aaren i Vandfladen blinker:
O var dog min Sjæl nu saa sorgløs som hans!
Mod Baaden mig Bladene vinker.
De spraglede Blomster, den flygtige Tids
Trofæer, som hvirvles i Køl vandets Bugter :
Jeg bytted dem glad mod min ensomme Strids,
Min Manddoms sildige, høstmodne Frugter! -

Og Baaden derude svinder,
Bliver saa ganske lille;
Hin Sang fra de dejlige Kvinder
Tier paa Læben stille;
De blussende Ynglinger skimtes ej mer,
Ej Blomster, ej Blade den ensomme ser,
Som sidder paa Stranden tilbage. -
Op Skjald! Du fik jo den Mægtiges Røst;
Lad Sorgerne blive til Sang i dit Bryst;
Sæt Musik til den ensommes Klage!

KRIGSBILLEDER

Kvæle vil jeg min Klage,
Sluge den Sorg, der vil hulke sig frem;
Tilbage i Tiden, tilbage!
Ej sidde paa Vagt ved det klynkende Selv,
Som en Hund, der bejamrer sin Herre!
Hej, frisk over Sagaens Slette,
Hvor de fornstore Skygger færdes!
Jeg vil se paa den blodige Trætte,
Jeg vil styrkes og fæstnes og hærdes;
Jeg vil lytte, naar Krigsluren gjalder,
Jeg vil lide med andre og bløde med dem: -
Højt hædres den Kæmpe, som falder,
Højt Helten, som vender med Sejren hjem.

374

I.

Fra den store nordiske Krig.
Der slingrer en Smakke af Sted over Sø,
En kummerlig Prise for kræsne Korsarer;
Hej Sporhunde, puds dog det flygtende Vildt!
Det bereder Jer tusinde Farer.
Der flygter en Løve ad Sverige til,
Hvor ingen dens Ankomst venter,
Der sættes med Smakken en Krone paa Spil; -
Det er Kongeløven nede fra Bender.

Han reves med Sachser, med Russer, med Tyrk,
Hans Kløer har efterladt arrede Mærker,
Det halve Evropa har blødt for hans Tand,
Og endnu det i Vunderne værker.
I vældige Spring gennem Verden han fo'r;
Nu længes han efter at vide,
Hvorledes det staar med den fædrene Jord; -
Det er visselig ogsaa paa Tide.

Der hjemme der ser det kun sørgeligt ud,
Man lever ej højt just af Herrens Seje;
Ved Barkbrød og Valle den Bondemand surt
Bereder sig Julen at fejre.
Han, Stenbukken, red vel Hr. Rantzau omkuld,
De Træskomænd vidste at ride,
Men, Tab eller Sejer: At Krig ligefuld
Er Krig, det fik Menigmand vide.

Naar Ungdommen rives til Fanerne bort,
Og Pøike og Pige kun lades tilbage,
Hvordan skal da Markerne give os Frugt?
Det gi'er Gamlingen brødløse Dage.
Naar Sønnerne slagtes derude i Flæng
Paa Krigens vildene Scene,
For hvem skal da Ungmøen rede sin Seng?
Og hvorfra skal vel Stammen faa Grene? -

Det mumler derop fra det sortnende Dyb,
Hver Bølge, som skummer fra Sverig, fortæller,
At Folket er slaget med Vabler og Saar
Af Krigens brændende Nælder:
375 Kom hjem, Karl den tolvte, at læge vor' Saar,
Kom hjem, for vor Helsen at fremme;

De Slag, som en Konge der udenvælts slaar,
De svier til Folket derhjemme! -

Det mumler og klager og truer derop
Fra Bølgen, som bort gennem Natmulmet skummer. -
Han lytter, mod Rælingen lænet, dertil,
Og hans Kno sig om Sværdfæstet krummer:
"Lad klynke de Kællinger; er jeg først dér,
"Saa tier vel nok deres Mukken!
"Jeg stamper af Sveriges Jordbund en Hær,
"Om jeg saa skal tå' Drengen i Vuggen!"

Han kaster med Nakken, den høje Gestalt,
Han kryster sin Kaarde, saa Knoerne knage:
"Nej, nu skal just Dansken faa Nemmelse af,
"At Kong Karl han er kommen tilbage!"
Saa slænger han ned sig med Panden i Haand,
Og Billede Billede jager
Der inde i Krigsgudens rastløse Aand
Som Tordenbyggers Glimt over Ager.

Og Smakken den slingrer af Sted over Sø,
Mens grublende Løven har strakt sig paa Dækket;
Han kan ikke sove, vel tyvende Gang
Er af Bølgernes Bulder han vækket:
"Du Styrmand der henne, sig, faldt der ej Skud?" -
"Nej, det er de brummende Vover;
"Vi slipper vel over - saa hjælpe os Gud -
"I Kvæld Peder Wessel nok sover!"

II. Hærbwd.

Hærbud udgaar. Bondetrællen
Slæbes op til Godsets Gaard;
Sporeklirren, Piskesmælden,
Lænsmands-Tale hæs og haard:

Træk i Tøjet, Hundskanallie!
Kæften i! og Ryggen ret!
Kongen kalder til Bataille
Rytterpallask som Musket!

Ser Du Klingen blank og hvas !
Stik din Klo i Hæftets Bukkel;
Er ej Klingen dig tilpas,
Skal den danse paa din Pukkel

Kryb i Kongens Staal-Kyrads!
Saa i Sadlen! spor kun Mæren!
Er ej Tingen dig tilpas,
Skal Du spændes krum i Fjæren.

Du er just en "Dansk-Fortræd" ;
Stærk i Lænden, dygtig Bryste-
Vidde. Rask, til Hest! Af Sted! -
Jeg skal nok din Kvinde trøste! -

Og en Hær der samles fluks.

Ingen Ynk og ingen Naade;
Kalveskind og Hær-Instruks
Spørger ej om Bondens Baade.

En og tyve Tusind fast
- Samt Kanoner og Petarder -
Er den Hær, som, Huj og Hast,
Samlet sammen i en Fart er. -

Kongen ser fra Ramløs-Aas
Over Skaanes hvide Trakter,
Og han følger Vindens Kaas,
Og det stille Sund betragter.

Over Sundets Stribe ligger
Vintrens Bro til begge Sider,
Haandsbred-tyk, for Færdsel sikker,
Som i Karl Gustafs Tider.

"Bar den ham, saa bær' den mig !
Cæsar kender Cæsars Lykke;
Svensken gaar den lige Vej,
Blæser Farerne et Stykke."

"Broen er med Bjælker lagt,
Istap-Søm den sammenholder,
Og ved Broen staar paa Vagt
En Nord-Ost, som streng og kolder."

"Fætter Fred'rik! tag dig Vare;
Hører Du, hvor Vægtren blæser,
Blæser mod dig Frost og Fare,
Koldbrand i de danske Næser!"

"Fætter Fred'rik, mærk mit Ord;
Nu er Svenske-Bjørnen ude!
Snart Du kende skal dens Spor
Udenfor din Fensterrude."

" Mod dit Fenster vredt den stormer,
Spiler op sit røde Gab:
Saml kun dine Uniformer
Fra dit tyske Klædeskab!"

"Den skal rive dem i Stykker,
Æde op med Hud og Haar
Uniformer og Parykker,
Naar den Kløer i Skabet slaar!" -

Og bag Kongen blinker det;
Tyve Tusind svenske Hænder
Med Pallask og med Musket
Gnister over Sneen sender.

Men i Luften højest oppe
- Dérhvoringen Cæsar rækker-
Søndenvindens Fortravs Troppe-
Deling imod Norden trækker.

III Ulrik Kruse.

Saa slog Nordosten til Tøvejr om;
Kong Karl er frygtelig at skue.
Til Side, kom ikke den rasende nær!
Der staar paa hans Pande et draget Sværd
Og et Dødshug i Øjnenes Lue. -

377

Saa faldt Kong Karl i Norrige ind.
I Høland han grumt husered;
Som Stenen, der flyver fra Slyngens Baand,
Saa sused han frem med sin Klinge i Haand
Og Fjenderne fælt massakrered.

Som Haglvejr rasled hans Ryttere frem;
Kong Karl i Rækkernes Spidse.
Det dundred som Torden, det slog som Lyn :
Da klared det op over Kongens Bryn,
Og Øjnene smilte tilfredse.

Han løfter i Bøjlen sin Tre-Alens Krop;
Til Støvlerne klæber Skabrakken:
"Saa bliver dog Lykken mig ligevel huld,
Nu rider vi samtlige Norrig omkuld
Og ta'er Dovrefjeldet i Nakken!'"

Og Sporen klirrer og Hornets Klang
Slaar op under Bjergelide.
Men Sten kan lægges paa Styrkens Vej; -
Af Sten har gamle Norrige ej
Saa faa, det fik Svenskerne vide.

Hr. Ulrik Kruse, den Oberst bold,
Han rider blandt sine Dragoner.
"Nu synes mig Fjeldet har faaet Røst,
Det skingrer fra Syd, det skratter fra Øst,
Det er svenske Hornenes Toner."

"Hvad mener I, Karle? det var dog Spas
At bie her paa Musikken?" -
"Ja nok" var Svaret. "Som Obersten vil;
Naar vi saa faar Lov at slaa Trommen dertil
Med Sablen som Trommestikken!" -

Og Svenskerne frem. Og de red dem en Dans
Hen over de mosklædte Stene.
Da tav Trompetens hoverende Klang,
Men Trommestikkerne lysteligt sprang,
"Se det er Musik, skal jeg mene!" -

Tre Gange i Rad gik Svensken paa,
Og tre Gange gik han tilbage.
378 Saa kom der Forstærkning, og saa gik det galt;
Dragonerne fik sig den Trommen betalt,
Og Hvirvlerne blev kun saa svage.

Hr. Kruse har kastet Pistolen væk,
Men Klingen i Næven er groet.
"Naar Ornen er hidset, saa bider dens Tand; -
Der slog jeg af Sadlen den femtende Mand;
Tæl efter, om ej I vil tro'et!" -

De sætter imod ham med Stød og Skud,
Han svarer med Slag, saa de dingler;
Men Obersten bløder fra Finger til Taa,
Hans Sværd er forhugget, hans Arm ligesaa,
I Sadlen hans Kæmpekrop svingler.

"Nu redder Jer, Karle, saa mange I kan,
Mens Tid er og Rygvejen aaben!
At lade Jer tage, det var dog en Skam,
Her holder Hr. Kruse, lad Svensken ta' ham,
Nu kan han dog ej føre Vaaben!" -

Med tyve Dragoner den saarede Mand
For Kongen man bringer i Teltet.
Og Kongen betragter den fangne stift,
Betrægter hvert Saar, hver gabende Rift
Og den tomme Skede i Bæltet.

Og spænder sin egen Kaarde fra Lænd
Og stikker den i hans Bælte.
"Det er jo en Djævel, man har mig bragt.
Hvor turde Du slaas mod slig Overmagt
Af Haltekonningens Helte?" -

"O Sire, tilgiv, men den eneste Fejl
Var den, at vi ikke var flere.
En Haandfuld til, og det kunde vel sket
At Kongen som Gæst vi hos os havde set,
At vi havde haft den Ære!" -

Og Kongen han farer med Haand over Bryn.
"Nu, det maa jeg sandelig sige!
Den norske Dyst bliver lovlig svar,
379 Det spaar jeg, om Fætter Fred'rik har
Ret mange af dine Lige!" -

Hr. Ulrik smiler. "Ja, mange der er,
Og jeg tør kun ringest mig regne." -
"For Tusind! Da skal man faa sande mit Ord,
At Færden bli'er farlig og Dysten stor,
Naar denne er en af de klejne." -

IV. Anna Kolbjørnsdatter.

Nordrehoug hedder den Præstegaard;
Dér er Mester Ramus Præst,
Kendt med de skiftende Seklers Bog
Saa vel som den hellige Læst;
Svagt dog skinner det granskende Lys,
Som blussed en Gang saa herligt;
Nu plejer hans Hustru ham kærligt; -
Da faar man om Svenskerne Nys:

Øverste Löwen af Karl er sendt
At brandskatte Drammens Lehn,
Snart kan vi vente Fjenderne her,
Thi Svensken er ikke sen!
"Frelse os Gud fra Vold og Fortræd;
Men gaa nu min gode Kvinde:
I Sygekammeret inde
Er ikke længer dit Sted!" -

Anna hedder den Kvinde god,
Og Kolbjørn var hendes Fa'er.
Flinke Forældre i Fredrikshald

Fostret det Børnekuld har.
Mod de suged fra Moderens Favn;
Stærke er Stammens Grene:
Af Brødre er Peder den ene
Og Hans er den andens Navn.

Og Aftnen lægger sig ud over Land.
Fru Anna har alt beredt;
Ventende staar hun med vaagent Sind,
Men endnu er Fjenden ej set.
380 Dog hys! det kommer som Uvejrets Sus,
Det rumler og rasler derude,
Og Præstegaardshundene tude. -
"Saa, nu har vi Svensken i Hus!"

De tramper i Gulvet, de skæggede Mænd:
"Hej, frem med Krus og med Fad;
Krigsfolk, véd I, har tørstig Hals
Og Manddom trænger til Mad.
Findes vel ogsaa en Pigelil,
Som ej er saa knibsk som Fruen!"
Saa tumler de om i Stuen;
Fru Anna ser roligt dertil:

"En Krigsmand, selv om hans Sult er stor,
Er først dog og sidst Kavalier;
Og I, Hr. Øverst, saa vidt jeg véd
Kan holde Justits i Kvarter !
Min Pige, Jert Mandskab gantes med,
Maa bort for Bagværk at købe." -
"Nu, saa lad Kvindfolket løbe;
Vi kysser Jert Krus i dets Sted!" -

Og Sablen lægger man over Knæ
Og snører sin Bugrem op,
Saltmadsbider og Mundgodtsslurk
Man slaar i den slunkne Krop;
Man drikker til Pæls paa al den Tort,
Hr. Øtkens Dragoner skal lide. -
Da vinker Fru Anna til Side
Sin Pige: "Nu skynd Dig bort!"

Saa flinkt, som Fødderne bære kan,
Du løber til Lensmanden hen,
Han vare de Stenske Dragoner ad,
Og Du er her straks igen.
For Bavne og brændende Blus i Gaard,
For Svirmaal i Hus skal der sørges;
Før Morgnen gryr skal det spørges,
At Svensken sin Davre faar!" -

Den tyske Hr. Oberst Øtken er
Til Sten med Dragonerne sendt;
381 Folkenes Mod er den norske Slags
Men Chefens kun lidet bevendt.
"Og sig mig, Hr. Lensmand, hvor mange der er,
Og om vi vel Vejen finder?" -
"Vejen er klar. Af Fjender
Faar I vel tre til hver!"

Hr. Øtken stryger og stryger sit Skæg,
"Det ser mig for broget ud!"
Da letter Thor Hovland fra Bænken brat
Saa stor og saa stærk som en Stud.
"Og vil han, Hr. Obersten, ikke gaa,
Saa faar det nu blive det samme:
Vagtmestren gør ham til Skamme;

Kom Karle! Hvad venter vi paa?"

Saa rider de Stenske Dragoner af Sted,
Thor Hovland fører dem an,
Langs over Lien i Snørkler og Sving
Mod Præstegaardsbavnens Brand.
Vidt fører Vinden de larmende Raab
Fra Svenskernes lystige Skare;
Vagtmestren smiler: "Tag vare
Paa Øllet! Vi tømmer Jert Stop!" -

Øverste Löwen med blussende Kind
Skraaler til Anna hen:
"Øllet er vakkert og Sulet er bra',
Men *naar* kommer Ternen igen?"
Tværs over Gulvet han vaklende gaar
Og vinder om Fruen Armen, -
Da klirrer Vindueskarmen!
Thor Hovland der udenfor staar.

"Djævlen i Helved! Forræderi!
Op svenske Soldater, op!"
Da lysner de norske Dragoners Sværd
Imellem den ravende Trop.
Kalken flyver fra Væg i Vraa
Og Kuglerne Loftsbjælken pløjer;
Dragonerne syn's det er Løjer,
Men Svensken han syn's ej saa.

382

Ud fra Stuen, i Gaarden ud
Vælter sig Kampens Flod,
Mændene bliver til Hakkemad
Og Møddingspølen til Blod.
Han, Thor Hovland, hvor Striden er størst,
Af alle er let at kende;
Han fører et Sværd tvehænde
Og vejer ej Hugget først.

Og Skud og Bulder og hvinende Skrig. -
Saa strækker Hr. Löwen Gevær.
Thor Hovland ser mod den gryende Dag
Og tørrer det dryppende Sværd.
Men Anna fører ham ind i Hus
Og bænker ham højboards i Stuen.
Der sidder han jævnbyrds med Fruen
Og tømmer sagtmødig sit Krus.

V. Jakob Værn.

"Naar Fjenden falder i Landet ind,
Er hver en Borger Soldat,
Kræmmer og Gaardskarl maa ud for Haanden,
Alle maa staa ham parat!"
Det var et gævt, et kolbjørnsensk Ord,
Og Kræmmeren Jakob Værn han svor,
Det Ord skulde blive hans Lov.
Thi samled han sig fra den nære Skov

Et Frikompagni til Landets Behov.

Savbrugs-Karle med fattig Forstand,
De kendte vel knap et Gevær;
Men Bøssen kendte Hr. Jakob fra Grunden,
Og indeksercerte sin Hær.
Han lærte dem lade og tage paa Korn
Og løbe i Kæde til Takt af et Horn,
Han lærte dem navnlig at staa.
Men de, som forstod det, de var kun faa,
Og disse igen var kun saa som saa.

Saa lægger han sig i Dækning ved Rø.
"Nu, Karle, passe I paa!
383 Naar Fjenden kommer, saa véd I Instruksen?" ...
"Javel, Hr. Kaptejn; vi skal staa!" -
Og Fjenden han kommer og stiller sig op,
Det er en forsvarlig, en sluttet Trop;
Hr. Jakob mønstrer sin Hær:
"Naar Fyr! jeg raaber, saa skyder enhver
Og lader igen, om han Livet har kær!"

Den første Salve, de Frifolk skød,
Den lysned i Svenskernes Flok;
Røgen den daler og Røgen den letter,
"Fordømt! jeg tænkte det nok!"
Ene tilbage Kaptejnen blev,
Frikompagniet sit Fripas skrev,
Skrev sig sin egen Forlov.
De fjæled dem ind i den nære Skov;
Den Spøg var Kaptejnen temmelig grov.

Han dukker paa Sned over Gærdet frem,
At høre hvad Svensken vel si'er.
Den Salve den var dem saa svær at fordøje,
De summer som svovlede Bier.
Da springer Hr. Jakob i Mandshøjd' op
Og svinger sin Kaarde fra Gærdets Top
Og raaber saa højt han kan:
"Andet og tredje Geled læg an!" -
Og Svensken forsvinder til sidste Mand.

VI. Karl for Frederikshald.

Det brøler og brager om Frederikshald
Med buldrende Drøn, med raslende Knald,
Med Stykkernes Jern, med Musketternes Bly.
Ve Eder, Normænd, ve Eders By!
Ve Eders Fæstning, den staar for Fald!
I Fjor maatte Karl med Skammen gaa,
Nu ser I ham atter for Fæstningen staa,
I ser ham med tredive Tusinde Mand;
Hvor er I nu, Brødre Kolbjørnsen, hvor?
Oberst Landsberg, holder Du Stand? -
Alt er beredt og hver Mand staar,
384 Staar som et Fjeld paa den Plads, han sattes,
Modige Kvinder og Børn ej fattes;
Krummede Oldinge, Tjenestepiger,
Alle standhaftige, ingen viger.

Borgeren bider fra sig i Nøden,
Han slaas som Soldaten, og begge til Døden.

Hvo Armen hviler, han er en Kujon!
Ingen Tøven, til Arbejd alle.
Hunger og Kvæstning, men ingen Pardon;
Vi kender kun: staa eller falde !
Og selv om det hedeste Helvede spyede
Sin Ild over Byen, ej Borgeren flyede.

Her stod vor Vugge, her graves vor Grav,
Paa Borgerens Liv har Byen Krav,
Men hvad har vel Svenskekongen?
Hvi kommer han her med Vold og Brand,
Hvad vil han herinde i Norges Land,
Hvad Ret har han mer' end en Røver? -
Panden vi paa ham kløver,
Om ellers vi kan komme til! -

Og Nat og Dag det fortvivlede Spil
Med Livet til Indsats og Livet at vinde;
De hærges i Byen derinde,
De falder paa Fæstningens Volde.
Men stejl som Volden er Hjertets Trods,
Brystet bølger som Vintrens Fos,
Og Øjnene true saa kolde;
Hvor Foden sattes, dér Foden glider,
Hvor Kroppen knæled, dér Kroppen sig vrider,
Hvor Fanen svinged sin søndrede Klud,
Dér slukkes de bristende Blikke ud.

De graver og grøfter i Jorden derude,
Hvor Kuglerne hvine og Kuglerne tude,
De aabne saa en Parallel, saa en anden,
Flettede Kurve paa Brystværnsranden,
Økserne blinker, Kaarden den peger:
Herhid med Kanonen! I Retning den bringer!
Lavetterne saa og saa mange Streger! -
385 Med Slag over Ryggen Konstablen man tvinger:
Nu Luntten af Svovl i den sværtede Finger!
Til Fænghullet med den! - Ha Skuddet var godt !
Vi knuser til Slut dog det Borger-Komplot! -

Og Dagen tager saa hastige Skridt,
Som havde den set paa det Syn for længe.
Decemberskumringens Skygger sig trænge
Belejrerne og de belejrede midt
Imellem, og Skydningen standser.
Som Havblik, der forud for Stormen gaar,
Saa tier det fra de forskudte Skanser;
Lænet til Løbegravsbrystværnet staaer
En Skikkelse uden Kyrads og Panser;
Opkrempet Hat og langskødet Frakke,
En Skikkelse, kendt fra saa mangen Attaque,
Fra Sachsernes Høje, Tatarernes Sletter,
Døbt i en Dyst med de svenske Bjørne,
Revet til Blods af de russiske Ørne,
Hed som en Jøkel ved Sværdenes Kryds,
Kold som en Klippe ved Kvindernes Kys.

Og Skikkelsen skarpt imod Fæstningen retter
Et Blik, som bryder hver Skumrings Skranker.
Som Lynglimt farer de rastløse Tanker;
Og Brynene sitrer og Panden grunder,
Og Øjnene smiler: "Mod Enden det stunder!" -

Sekunderne gaa, Minutterne med.

Hvem vejer Sekunden, hvem kender Minutten?
Foroverbøjet, paa samme Sted,
Ligger et Lig paa Redouten.
Hjertet staar stille, Læben er stum,
Hvad huses vel nu i Tankernes Rum?
Døden er tavs, men Sagnet har Ord :
Nu segned den stolteste Helt i Nord!

386

LÆGEN PAA VALPLADSEN

Det store Slag var slaaet. Nattens Slør
Medlidende var sænket over Sletten,
Hvor Dommen afsagt var - af Folkeretten,
Og hvor Eksekutionen var forbi.
Den store Slagmark sov, indhyllet i
Det Tæppe, Nattens Hænder naadigt bredte; -
Saa løfted Maanen sig, og strakte varsomt
Sin Lygte frem, og kigged over Valen,
Hvor Piberdrengen laa ved Generalen,
Hvor Rytterhingsten og et Teltvognsæsel,
Krudtkarrer, Viktualietrænets Vogne,
En Tønde Saltkød og en Mitrailleur,
Geværløb, sprængte Trommer; Kaardefæster,
Blodtunge Uniformers møre Pjalter,
Og mørkes, uransagelige Rester
Af Dagens smykke, kraftige Gestalter, -
Kort sagt, et Kaos laa som strøet i Blinde,
Og saaret sov hos død og Ven hos Fjende.

Og Maanen skifted Farve. Bleg og mat
Den sank tilbage med et svagt: Godnat! -
I uvist Lys, saa blegt som Maanedisens
Laa Sletten ved Sedan og Mezières.

Hen over alt laa Nattens tætte Slør,
Et Enkeslør, af Taarer gennemvædet;
De vaade Flige strøg ud over Marken,
De rørte ved de faldnes Bryst og Pande,
Og hist og her sig aabned mat et Blik,
Og Haanden søgte Saarets svuldne Rande
Og stemmed Blodets lunkne Strøm tilbage;
De slappe Knæ-Led friske Kræfter fik,
Man raved op; - for nogle slog det Klik,
De tumled atter med en halvkvalt Klage, -
Men nogle humped svinglende sig fremad,
Og Blikket søgte: Brødre, Lejren, hjemad.

Hist sidder en, en Skygge af en Helt
Og dog en Helt endnu, af Døden mærket.
I Gaar han ridsed ind paa Ærens Skjold
Sit Navn med dybe Træk, med Staalets Griffel.
387 En blodstænkt Tue, Rest af Skanseværket,
Er Heltens Sæde; støttet paa sin Riffel,
Bagladsgeværet, sidder han alene;
Og medens Blodet siver, Livet svinder,

Han sænker Blikket mod den vilde Scene.

Han gyser. Saadan gøs han ej i Gaar
Da vildt han fægted, da Granatens Splinter
Ham brændte ind i Kødet, da hans Laar,
Hans Ynglingelegems Støtte blev ham knust.
Da var han end af Slagets Drik berust;
Men nu er Slaget ovre, Rusen med,
Dødsgru og Smerten kommen i dens Sted.

Hvad frygter han? Han lærte jo dog alt
I Skolen, at med Livet Livet ender.
En død Mand bliver død og kan ej hævne
Paa Livet det, som Livet fra ham tog.
Og dog: det er som Skygger om ham jog,
Forskudte, sønderbrudte, sammensunkne
Og dog saa feberiltre Skyggesyner.
De strækker mod ham røde Fingerstumper,
De puster paa ham med en blaalig Kinds
Vejrløse Mund, de gyder i hans Saar
En Vædske, - o, det svider, det fortærer,
Og Helten stønner hult og Tænder skærer.

Det er saa nemt at være Helt, naar Slaget
Med fuld Musik fra Bøsser og Kanoner,
Med Hurraraab og Skrig og Hornets Toner
Opstylter selv den sløve paa Koturnen.
Men Natten efter! - det er noget andet;
Blandt Lig et Liv endnu, som blev forbandet
Af Træffets Tærningkast til her at dø
Tomme for Tomme som ved Foraarstø
En Snemand svinder; - det er ikke nemt.
Da er det Alvor; Slaget var kun Skæmt.

Der kommer Lys. Gud være lovet! Her!
Kom hid og hjælp! Om Venner eller Fjende,
Mig lige meget, blot jeg atter ser
Folk, Kød og Blod, og ikke disse blinde,
Marvløse Skygger, som omkredser hver
388 En lidende, der blev tilbage, ene,
Med Liv endnu, paa Dødens øde Scene!
Og Lygten viser Ambulancens Tegn.
Den peger rundt paa Dødens tavse Klynger,
Der hegner om de blodbestænkte Skanser.
Og Lyset synes ræd at skrumpe ind;
Ved Genferkorset klamrende det standser,
Ved Genferkorset paa de hvide Bind.

Men mellem Lygten og Soldaten staar
En Skikkelse. Nu bøjer den sig fremad
Og Kappeligen rask tilbage slaar.
Uniformert, men intet Ordensbaand;
Der funkler ingen Kaarde i dens Haand;
I Ordensbaandets Sted om Brystet hænger
Bandager, Bind, Charpi for dybe Flænger;
Den bukker dybt sig ned og i sin Haand den
I Sablens Sted fremstrækker Kugle-Sonden.

En Feltkirurg. I Kunstens Sold en Hverver
For Livets Legioner blandt de døde.
Hvad kunde vel af rædselsfuldt ham møde,
Som mægted ryste disse faste Nerver?
Og dog, et Syn - det værste nok - ham rammer.
"Min Søn! skal her vi mødes?" tungt han stammer.

Soldaten kender ham. Et Øjeblik
Det var, som skulde Mødets bratte Gru

Den svage knække. Men i næste Nu
En Ild af Ungdomstrods i Øjet stiger,
Han kryster fast Geværret og han skriger:

Ulydig mod dit Bud jeg ligger her,
Men for det rette greb jeg til Gevær,
For Sandhed, Æren og for Fædrelandet.
Hver Kugle, jeg i Fjendens Rækker jog,
Hvert Kolbeslag, jeg i hans Pande slog,
En Part af Skylden imod Dig borttog; -
At Æren frelser, det har nu jeg sandet! ...

Ti, Dreng, med Æren! Lærte Du da ej,
At Æren paa en Slagmark ligger under?
Kun den med Ære staar, som Slagets Vunder
389 At læge søger, ikke den, som mætter
Det vilde Dyr med gyselige Retter.
Jeg staar her som en Tjener af min Kunst,
Min Videnskab, og ej jeg tror omsonst
Har jeg mit Herskab tjent, af ringe Evne.
Men *Du!* Jeg véd ej Ord, som ret kan nævne
Det Herskab i hvis Sold Du skamløst tjener.
Jeg staar her som en Menig i de Rækker,
Der vied deres Liv til alles Vel
Og Sot og Nød med Lindrings Kaabe dækker.
Du ligger her som Livets Ødelægger,
Du dør som den, hvis Liv var: slaa ihjel!

O planløst Værk som Barnets Tidsfordriv I
I mejer Hundred ned. Betænk: ét Liv,
Hvad er det for en Sum af rige Kræfter!
Tag Mandens Billedbog og slaa den efter.
Det første Blad: den blege, svangre Moder,
Med Livets Spire, Frugten under Hjerte;
Saa Ængstelse og Vé og Fødsels Smerte,
En navnløs Fryd om end en navnløs Liden.
Og Barnet, som nu vokser frem i Tiden;
En Sum af Moder-Omhø, Savn og Pleje,
Omskygt af Røgt og Haab paa alle Veje.
Og Drengens Opvækst og hans Læreaar,
Indtil den friske Yngling for os staar,
Den frodigt spirende, den grønne Vaar,
Hvor Læben dunes og hvor Pulsens slaar.
Fornyet Haab og Sorg, Resignation
Og Studier, Attraa. Ud i Livets Rige,
Hvor Lykken vinker, hvor den unge Pige
Med Anelsernes Rødmene paa sin Kind
Vil lukke ham i Mandens Eden ind,
Vil synge Slægtens Sagn for ham paany, -
Og saa: - et Skud; for fire Penning Bly!

Er Verden slet: - I gør den ikke bedre.
Men er den, som jeg tror, af Udspring god,
Hvi drive den tilbage Fod for Fod
Mod Sumpen did, hvor vore vilde Fædre
Halvnøgne omkring Offerstenen stod
Og lo, naar Kniven røg af Fangens Blod?
Paa Ret Du raaber og den *gode Sag*,
390 Du fægter for! Ak, se derovre bag
Det næste Gærde ligger der - en Fjende.
Han fægted ogsaa for den gode Sag.
For *Retten* ligger han nu Lig i Dag! -

Nej, vil Du stride for den sande Ret,
Ej den, som skreves i et Kabinet
Af tvende Fyrsters kolde Ekscellencer,
Saa riv Kokarden dér af din Kasket

Og se ud over Uniformens Grænses.
Vil Du for Sandhed kæmpe, saa se til,
Hvor Underfundigheden driver Spil
Med Folkehaabet og med Folkenøden;
Kæmp for de svage, kæmp for den, der vakler,
Giv Villie dem, der venter paa Mirakler,
Kast Overtroen ned, hjælp op de syge,
Lad hine Talemaaders Dunster stryge
I samlet Trop for Videnskabens Svøbe;
Og maatte Liv Du med dit eget købe,
Saa giv dit Liv for Sandheds gode Sag,
Men slaas ej som en Vild - som her i Dag! -

Han vinker. Ambulancen nærmer sig.
Den blødende man løfter op paa Baaren.
Og Lægen underbinder varsomt Aaren,
Mens Ambulancelygtens milde Skin
Belyser Tegnet paa de hvide Bind.

DA TAAGEN SÆNKED SIG

Da Taagen sænkede sig, da gled det bort,
Hvad forhen straaled, hvad jeg nu kun aner
Som bag et Slør, hvor Duggens Taare baner
Sig Vej, og Vinden dæmper sin Akkord.

Et Taagelandskab. Alt det nære haardt,
Det fjerne visket ud som Pjalte-Faner,
Der svajer i en Hvælving over Ahner,
Hvis Navn er glemt, hvis Ben er smuldret bort.

391

Er det en Kirke her? staar jeg blandt døde? -
Jeg synes høre Skridt fra disse Haller,
Hvor ingen levende sin Fod har sat.

Jeg lytter. Stemmer lyde mig i Møde;
Jeg spørger bævende. Og Svaret gjalder :
Du lever jo; tænk ej paa os; tag fat !

MED HØJ HORISONT

Saa tog da den jublende Dag Reisauss
Med alle de glade Svende;
Den muntre Time, det friske Minut,
Hele den frejdige Kæde blev brudt,
Og det før min Sang var til Ende;

Jeg havde beredt dog en Afskedssmaus,
Sat alting saa dejligt i Scene. -
Men nu er det bleven forsilde,
Jeg sidder saa ganske alene
Og alt er saa underligt stille.

Jeg føler, som var jeg en Antikvitet,
En Rest af en svunden Verden. -
Det er en besynderlig Følelse, den :
At tro med sig selv, at man gaar igen
Og spørger ... ak Spøgen, hvor er den? -
I Godtfolk! har ingen min Munterhed set?
Den kom mig saa brat af Hænde;
Nu sidder jeg her ved Skrænten
Og grubler forgæves paa denne
Gaade med Eller og Enten.

Dybt nede paa Stranden gaar Havet til Ro,
Men Bølgerne røber dets Drømme;
Det drømmer et Sagn om et kostligt Klenod,
Som kastedes bort i den dybe Flod,
Og svandt med de rindende Strømme. -
Her oppe ved Skrænten er Ensomheds Ro,
Stilhed til Eftertanke.
Over Fjernets vidtstrakte Slette
Gaar Blikket foruden Skranke; -
Mon her jeg kan Gaaden gætte?

392

Ked af at lyse for Menneskets Færd,
Udbrændt i Hjernen af al denne Gløden
Synker nu Solen saa træt og mat
Som en Menneskesjæl i Døden.
Hvor mange var vel den Lykke værd
Af Solens Smil at beskinnes?
Hvor mangan fik vel af Livet lært
At blive ved, hvad der en Gang var ham kært? -
Tallet vil snart kunne findes.

Og synker Du nu, Du Sol saa træt,
Ked af din frugtesløs daglige Gerning,
Saa husk dog, at Mennesket raader ej selv
Over Skæbnens rullende Tærning.
Livet er ikke saa regelret
Som adskillige Folk vil vide,
Lykken er lagt paa et Spillebræt,
Tærningen viser sin sorte Plet,
Kastet er: le eller lide.

Det bærer forbi mig med Bølgernes Brus;en;
Længst er Dagen svunden.
Det bryder mod Brinken med Søvindens Susen:
Nu kommer Natten, Gengangerstunden,
Nu skal der spørges, har Svar Du rede?
Søger Du mig, da skal Du ej lede!
Her skal jeg tage en mandig Dyst
Med Nattens Syner ved Havets Kyst!

Dagen var solklar, Fuglene sang
Fra Skoven, fra Marken, oppe og nede:
Stands nu din ensomme, vejløse Gang,
Søg dig som vi en Rede!
Dagen var smykket med Krans og Flag,
Jublende toned det festlige Lag,
Søg Ro, søg Ro
I Redens Bo !-

Dagen er omme, Sangen er endt,
Fuglen er fløjet af Reden.

393

Kendte Du den, hvorom Fuglen sang?
Det sitrende Øjelaag søger mod hende;
Brystet i Dønning, og rejst en Gang
Maa Spørgsmaalet frem sig finde.
Lagde hun ikke sin Haand i hans?
Gik de ej frem i den frejdige Dans?
Spil, Spillemand! spil!
Det gaa som jeg vil! -
Dansen er omme, Spillet er endt;
Men Genlyden bliver ved Skrænten.

Ja Genlyden bliver fra Festens Tid;
Den lægger sig hos mig og nynner sin Vise
Og dækker som Ven af yderste Flid,
Hvad Vennen maatte forlise.
Venlige Toner fra Glædens Dag,
Varige Lyde fra Festens Lag:
Kling, Genlydsklang!
Løft dig i Sang!
Dagen og Dansen og Spillet er endt,
Nu faar vi synge for Resten.

Nu faar vi synge, som ingen Tid
Vi sang, af yderste Magt og Formue,
Skabe os Værker af Kunst og Flid,
Som Gengæld for Solens Lue;
Døde hun ogsaa som Sangerens Viv:
Her skal hun leve sit andet Liv.
Bryd Fremtid frem,
Byg hendes Hjem!
Nærheden fjerner; i Fjernets Glans
Straaler hun for os paa Skrænten.

Som ingen har Ord
For Nattens Skønhed,
Hvad enten den straalere
Stjernefunklende
Eller den hviler
Tyst som Barnet
Bag Vuggefangets
Sænkede Forhæng

Som ingen har Toner
For Maaneglimrets
Hvisken med Strømmens
Sitrende Vover,
Eller for hine
Suk, der iler
Aandeagtige
Dagen forud -:

394

Saa nævner ingen
I Ord eller Toner
Hine Tider,
Hvor Kvindeøjjet
Rummed en Verden
Af Nattens Skønhed
Ud over Maalet,
Menneskegrænsen.

Men den, der suger
Som Sivet Maanens
Hvisken med Strømmen
Og drikker som Luften
Nattesukket: -
For ham er den kommende
Dag en Lidelse,
Solen en Bøddel.

Og den, som elsked
Saa højt en Kvinde,
At Sjælen hastigt
Svang sig mod Grænsen
Og Menneskemaalet
Overskredes, -
Han finder sig snart
Som Betler ved Døren.

Dog, har han, skønt Betler,
Den stoltes Styrke,
Saa rejser han sig
Med Ryk fra Døren,
Skærer af Kaabens
Pjalter en Kittel
Og drager standhaftig
Resten af Vejen.

Det var, som stirred et Øjepar
Imod mig fra Natten der ude :
Hvi glemte Du mig?
Hvi tog Du en Vej,
Som førte saa langt, saa langt i det fjerne? -
Jeg skærmer mit Øje, jeg søger at værne
Min Sjæl for Synet, der ude jeg saa.
Og Synet forsvinder og Bølgerne slaa
Og Aftenens Vinde tude.

Jeg gav mig rivende Strømme i Vold,
De førte mig med sig saa vide;
Jeg kløved med Lyst,
Med fremskudt Bryst,
Med jublende Hjerte de raske Bølger.
Men Mattelse oven paa Svømningen følger.
Nu drager Svømmeren tungt sit Ve,T;
Da dages det for ham med Gensynsskær; -
Saa skulde det gjort i Tide.

395

Det løfter, letter, det hæver sig op,
Det vider sig ud til et Billed.
Det stirrer ej mer,
Fortroligt det ser
Med venlige Blikke paa ham, som strider;
Fra Mørket der ude det lydløst glider,
Det svæver hid over med Aandepust, -
Og alle de Bølger, som før har brust,
De tier, da Vindene stilled.

Det glatter Panden med varsom Haand,
Det hvisker mig i mit Øre:
Jeg bringer dig Mod,
Jeg saa og forstod:
Det maatte saa være, det blev ikke andet;
Vi kæmped paa Strømmen, men nu er vi landet,
Og drager vi ogsaa en modsat Vej:
Der er dog en Streng mellem dig og mig.

Stem Strengen, og jeg skal høre!

Ja, jeg skal stemme den klingende Streng,
Og Sangbundens Ekko skal svare;
Ikke i Flæng
Paa maa og faa
Skal Lydbølgen fødes og komme og gaa
Som en pludselig, planløs Fanfare.
Ingen Kaprice, som danser ad Strengene ,
Intet Tamtambulder, Nerverne sprængende,
Ordnet og bundet Musiken skal staa
Som et Minde om det, der maatte forgaa,
Som et stolt Monument imod Himlens Blaa
Over det, som skal evigt vare.

Ja, jeg skal tage hint Pust fra din Mund
Og lukke det ind i min Lyre;
Dybt fra dens Bund
Naturens Røst
Skal bævende bryde sin Vej fra mit Bryst
Og melodisk mod Maalet styre.
Maalet er sat, hvor Vejene skilles,
Højt her for alle paa Skrænten det stilles,
396 Her skal det brænde som Bavn i Høst,
Som et blinkende Blus fra den øde Kyst
Og sende de vildsomme Sømænd sin Trøst,
Som paa søndrede Snekker tog Hyre.

Men før jeg skilles fra det Syn,
Jeg saa i Nattens Stunder,
Jeg tegner i Tankerne hen et Bryn
Og under det Øjets ulmende Lyn
Og Kinden, som blødt sig runder.

Jeg retter paa Øjet; jeg gør dets Laag
Til hendes, og ingen andens;
Kinden mejsler jeg fast og klog,
Lidt mere Varme i Brynets Sprog
Og lidt mere Kulde i Pandens.

Jeg lader den barnlige Linies Løb
Slynge sig sammen med Kvindens;
Blomsten, som dukked sig bly i sit Svøb,
Villien, som trodsed og aldrig gav Køb:
Det Sprog er Brynets og Kindens.

Saa lader jeg Farvens melodiske Spil
Hen over Munden sig vugge,
Jeg lader Læberne staa, som de vil,
Halvt til et Smil og halvt lukket til
Over Brystets urolige Sukke.

Saa staar der et Billed. Jeg hviler en Stund,
Jeg sammenligner og maaler;
Der findes paa hele Jordens Rund
Et eneste Billed, et eneste kun,
Som at lignes med dette taaler. -

Et Billed, blegt, med et sælsomt Træk
Om de store, spørgende Øjne,
Som jager det overfladiske væk,
Som vender sig bort med Angst og Skræk
Fra de hule, moderne Løgne.

Et Billed, lyst imod Nattens Grund;

Et Tegn, som om Tiderne minder,
Da Menneskets Færden var sand og sund,
Da Jorden vaagned som Barnet af Blund,
Der griber mod Solen, som skinner. -

Jeg undres over, hvad selv jeg ser;
Et Blik jeg paa Billedet fæster.
Nej, her er intet at rette mer,
Ydmyg jeg føler, at Værket, jeg ser,
Er større end Værkets Mester.

Saa flyv da frejdig fra Skrænten ud
I, mine dæmpede Sange!
Jer Herre og Mester han bærer sit Skrud
Baade paa Ret og paa Vrange;
Flyv kun, vær ikke bange!
De Godtfolk, I nu skal færdes iblandt,
De kendte dog ogsaa, mens Tiderne randt,
Til Stænk og til Støv paa Kjolen.
Hist blødte Regnen, her brændte Solen,
Saa gjorde Skrædderen Ret til Vrang; -
Men at være sin Kappe og være sin Sang
Bekendt som den er: det er ærlig Trang.

Fortæl dem alle, hvorhen I gaar,
I, mine dæmpede Toner!
At *Lykken at synge* med ensomme Kaar
Ja selv med Forladthed forsoner;
Flyv kun, I dæmpede Toner!
Og spørger Jer nogen saa superklog,
Hvorfor I da netop vil *dæmpe Jert* Sprog
Naar Lykken dog ligger i Sangen,
Saa svar ham ikke, men peg paa Vrangen!
Kender han Livet, han vil Jer forstaa. -
Og at synge for alle og fattes af faa,
Det er netop Lykken, som Sangen kan naa.

Flyv ud fra Skrænten, forlad mig nu,
I dæmpede Melodier!
Jeg bliver; der ligger en Kraft i min Hu,
Som for Ensomheden befrier.
398 Jeg lytter, indtil I tier.
Fra Skrænten jeg bort gennem Rummet ser,
Og hører jeg ikke Jert Vingeslag mer,
Nuvel, her er Toner tilbage;
Stærkere Toner for strengere Dage;
Rust dig min Sang til den kommende Dont! -
Kan man strække sig baade i Flanke og Front,
Har man Udsigten fri, har man *høj Horisont*.